

صوبائی اسمبلی شمال مغربی سرحدی صوبہ

اسمبلی کا اجلاس، اسمبلی چیمبر پشاور میں بروز منگل مورخہ 23 دسمبر 2008ء بمطابق 24 ذی الحجہ 1429ھ صبح گیارہ بج کر دس منٹ پر منعقد ہوا۔
جناب سپیکر، کرامت اللہ خان مسند صدارت پر متمکن ہوئے۔

تلاوت کلام پاک اور اس کا ترجمہ

أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ - بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ -
يَتَأْتِيهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا لَا تَتَّخِذُوا آلِيَهُودَ وَآلِنَصْرَىٰ أَوْلِيَاءَ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ ۚ وَمَنْ
يَتَوَلَّهُمْ مِنْكُمْ فَإِنَّهُ مِنْهُمْ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ O فَتَرَى الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ
يُسْرِعُونَ فِيهِمْ يَقُولُونَ نَحْشَىٰ أَنْ تُصِيبَنَا دَآئِرَةٌ ۚ فَعَسَىٰ اللَّهُ أَنْ يَأْتِيَ بِالْفَتْحِ أَوْ أَمْرٍ مِّنْ عِنْدِهِ
فَيُضِيبِحُوا عَلَىٰ مَا أَسْرَوْا فِي أَنْفُسِهِمْ نَالِدِينَ -

(ترجمہ): اے ایمان والو! یہود اور نصاریٰ کو دوست نہ بناؤ یہ ایک دوسرے کے دوست ہیں اور جو شخص تم میں سے ان کو دوست بنائے گا وہ بھی انہیں میں سے ہوگا بیشک خدا ظالم لوگوں کو ہدایت نہیں دیتا۔ تو جن لوگوں کے دلوں میں (نفاق کا) مرض ہے تم ان کو دیکھو گے کہ ان میں دوڑ دوڑ کے طے جاتے ہیں کہتے ہیں کہ ہمیں خوف ہے کہ کہیں ہم پر زمانے کی گردش نہ آجائے سو قریب ہے کہ خدا فتح بھیجے یا اپنے ہاں سے کوئی اور امر (نازل فرمائے) پھر یہ اپنے دل کی باتوں پر جو چھپایا کرتے تھے پشیمان ہو کر رہ جائیں گے۔ وَاخِرُ الدَّعْوَانَا اِنَّ اَلْحَمْدَ لِلّٰهِ رَبِّ الْعٰلَمِيْنَ -

اراکین کی رخصت

جناب سپیکر: ان معزز اراکین اسمبلی نے رخصت کیلئے درخواستیں ارسال کی ہیں: جناب محمد علی خان صاحب، ایم پی اے، 23 دسمبر 2008 کیلئے: جناب پرنس جاوید صاحب، ایم پی اے، 23 دسمبر 2008 کیلئے: جناب محمد ظاہر شاہ خان، ایم پی اے، 23 و 24 دسمبر 2008 کیلئے تو

Is it the desire of the House that the leave may be granted?

(The motion was carried)

Mr. Speaker: Leave is granted.

امن وامان کی صورت حال پر بحث

ملک قاسم خان خٹک: پوائنٹ آف آرڈر، سر۔ پوائنٹ آف آرڈر، سر۔

جناب سپیکر: جناب مفتی جانان صاحب، بسم اللہ کریں۔ مفتی جانان صاحب۔

ملک قاسم خان خٹک: پوائنٹ آف آرڈر، سر۔

جناب سپیکر: مفتی جانان صاحب۔ دوئی پسے۔۔۔۔

(قطع کلامیاں)

جناب سپیکر: آج آپ لوگوں نے خود مانگا تھا کہ لاء اینڈ آرڈر پر کر لیں۔ مفتی جانان صاحب۔

ملک قاسم خان خٹک: پوائنٹ آف آرڈر، سر۔

مفتی سید جانان: بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ۔۔۔۔

ملک قاسم خان خٹک: جناب سپیکر، آپ اس ہاؤس کے سپیکر اور کسٹوڈین ہیں۔ جناب والا! ہماری بات اگر

آپ نہیں سنتے تو ہم کیوں کہہ رہے ہیں؟ تین دن سے میں کہہ رہا ہوں کہ جناب والا، میرے ضلع میں

حالت جنگ ہے، حالات Un-controlable ہیں۔ جناب والا! امن وامان کے حوالے سے بھی بات ہو

رہی ہے، کم از کم اس مسئلے پر اسمبلی میں بات ہو چکی ہے، جہاں قانون کی جو بات ہو رہی ہو، او ہغہ پہ

پبنتو کبے یو شعر دے:

(تمتے/تالیماں)

جناب والا، د د سے اسمبلی نہ زہ واک آؤت کوم چہ زمونبرہ ضلع کبے دیر

نقصانونہ شوی دی او داد حکومت فرض دی۔۔۔۔

(شور)

(اس مرحلہ پر معزز رکن اسمبلی ایوان سے اٹھ کر باہر چلے گئے)

مفتی سید جانان: اَعُوذُ بِاللّٰهِ مِنَ الشَّيْطٰنِ الرَّجِيْمِ۔ بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ۔۔۔۔۔
جناب محمد حاوید عماسی: جناب والا! لاء اینڈ آرڈر پر بحث ہو رہی ہے اور ابھی تک کوئی سینئر افسر نہیں آیا۔
لاء اینڈ آرڈر کے مسئلے پر۔۔۔۔۔

جناب سپیکر: میں نے فلور مفتی جانان صاحب کو دے دیا ہے۔ مفتی جانان صاحب۔

مفتی سید جانان: بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ۔

جناب محمد حاوید عماسی: سینئر افسر کے سامنے بات ہونی چاہیے۔ جن لوگوں کو آپ بات سنانے کیلئے یہاں
آئے ہوئے ہیں، ان میں کوئی افسر نہیں آیا ہوا ہے۔

مفتی سید جانان: بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ۔ جناب سپیکر صاحب، زہ ستاسو مشکور
یم چہ د یرے مودے نہ بعد تاسو ما تہ وخت را کر لو۔ جناب سپیکر صاحب، امام
غزالی صاحب د امت یو مشهور عالم تیر شوے دے، ہغوی یوہ خبرہ کرے دہ،
ہغہ خبرہ زہ دے معزز ایوان تہ کول غوارم۔ امام غزالی صاحب وائی چہ کہ
چرے یو بیمار تہ د سبا نہ تر ما بنامہ پورے دا باور ور کر لے شی چہ تہ بیمار یے،
تہ د یرقان بیماریے او د یرقان بیماری تہ دا دوائی صحیح دہ۔ جناب سپیکر
صاحب، توجہ غوارم لبرہ،۔۔۔۔۔

جناب سپیکر: جی۔

مفتی سید جانان: او یو سرے دے، ہغہ سرہ تورہ دہ، ہغہ د سبا نہ ما بنامہ پورے دا
وائی چہ پہ دغہ تورہ باندے یو کس او وھلے شی یا حیوان ورباندے او وھلے شی
نو ہغہ بہ مر شی۔ یو سرے دے، ہغہ تہ بیا دا بار بار وایے چہ دا یخے او بہ
بھیری او د دے سرہ د سری تندہ ماتیری خو دا سرے دو مرہ تکلیف نہ کوی چہ
لا ر شی او دا او بہ او خبکی او دغہ سری باندے یو مہلک حیوان راروان دے،
دے ماتول غواری، دے خورل غواری خو دا سرے دغہ تورے تہ لاس نہ کوی، د
دے سری بہ پہ دے وینا باندے تندہ ماتہ نہ شی۔ دا سرے د دغہ تورے پہ صفت
بیانولو باندے بہ د دغہ حیوان د حملے نہ بیچ نہ شی۔ مقصد مو دا دے چہ مونبرہ
دے ایوان کبے دا چغے وھو چہ ملک کبے بدامنی دہ، امن د راشی خود دے

امن د پاره عملی اقدام چه تر څو پورے نه وی اوچت کړے شوے نو دے ملک کبڼے به هم دغه شان بدامنی وی لکه څنگه چه روانه ده۔ ملک کبڼے سکولونه شته خو په سکول کبڼے استاذان او بچی نشته دے۔ ملک کبڼے کالجونه شته دے خو کالج ته تلو والا څوک نشته دے۔ ملک کبڼے هسپتالونه شته خو هسپتالونو ته د ډاکټرانو تلل نشته، څوک ځی نه۔ ملک کبڼے دفترونه شته خو دفترونو ته څوک نه ځی۔ دا الله گواه دے، زه یو حقیقت بیانوم، هغه حلقے، هغه ضلعے چه هلته کبڼے د یو ډرامے په طور باندے یو جنگ، یو ایشو، خلق ئے دنیا ته بنائیلے شی، هغه حلقو کبڼے مکمل سکولونه بند دی، هائی سکول کبڼے درے یا څلور استاذان دی، پرائمری سکولونو ته استاذان نه راځی۔ هر څه ملک کبڼے شته دے خو ملک کبڼے بدامنی ده، ملک کبڼے د حکومت رټ ختم دے او دا خبره زه تاسو ته واضح کول غواړم، خلق وائی چه د هندوانے او د شنو چائیو سره خپل مینځ کبڼے جوړه ده خو مونږ او تاسو ته دا چل دے۔ د دغه آپریشن په نوم باندے چه کومه یوه خبره روانه ده، زه به د هنگو په حواله باندے خبره او کړم، هلته څومره خلق شهیدان شوی دی، هلته څومره خلقو ته تکلیف رسیدلے دے، که کور وران دے، سپیکر صاحب، تاسو زما د حلقے خلق نه دی لیدلی، چه دولس بجے به زما نه تللے نو په پټو کبڼے به غورزیدلے۔ جناب سپیکر صاحب، تاسو زما د حلقے هغه بچی نه دی لیدلی چه په پټو کبڼے به د شپے دولس بجے غورزیدل۔ دا آسانه خبره ده، آپریشن او شو، د آپریشن نه ما او تا ته څه مقاصد حاصل شو، په څه باندے دا جنگ شروع وو او په څه باندے دا جنگ بس شو؟ آیا د دے ملک نه یو داسے ملک نه دے جوړ لکه افغانستان؟ پرون نه هغه بله ورځ، پرون چه زه دلته نه اووتم، یو کس وو اهل تشیع والا، هغه ما ته اووئیل چه زما دوه بچی، یو دلته په دریم جماعت کبڼے په اقراء پبلک سکول کبڼے سبق وائی او یو زما د ماما ځوئے دے، ما ته ئے وئیلی وو چه دلته کبڼے سکول وائی په پنځم کبڼے، هغه هنگو کبڼے چا او تبتولو تر اوسه پورے ئے پته نشته۔ جناب سپیکر صاحب، زه وایم چه که دا بچی زما وی، دا خو هم د چا بچی وو، سرے د خپلو بچو ته دا سوچ او کړی چه د پینځو کالو بچی د چا یو سرے او تبتوی نو په هغه خلقو باندے به څه تیریری؟ د حکومت نوم، دا زه په دے اعتبار سره وایم چه زما د چا سره

تعلق دے او زه په كوم ځائے كېنې ناست يم، زه يو حقيقت بيانوم، د حكومت نوم، د حكومت هيڅ څه رېت نشته دے۔ په ځدائے د زما قسم وي چه زه كله هم په دغه لارے باندے ځم، زه دا وايم چه دا به زما آخري ورځ وي گني زه يو طالب، ملا سرے يم، زما تعلق د يو ديني طبقے سره دے خو ملك كېنې مكمل د حكومت نومے هيڅ څه خيز نشته دے او مذكرات، پرون دلته خبره اوشوه، زمونږه معزز بشير بلور صاحب او فرمائيل چه كله د هنگو آپريشن كيدلو، هغه آپريشن كېنې د ميډيا نوجوانانو ته زه داد وركوم چه دوئ د عوامو ترجماني كوي، د ميډيا اهلكارو ټولے دنيا ته دا واضحه كړله چه مونږه د صوبائې حكومت په خله باندے راغلي يو، د صوبائې حكومت په وينا باندے مونږه آپريشن كوؤ، دا په ريكارډ موجود دى۔ تقريباً د اوومے اتمے مياشتے ريكارډ رااوباسئ، دا به هلته كېنې موجود وي، په اخبار كېنې لويه سرخي ده چه كه حكومت مونږه ته اووائې نو هغه ورځ به آپريشن بندوؤ۔ زه دا وايم چه په عوامو باندے رحم او كړئ، دا هغه خلق دى چه كه هغه د پاكستان او د هندوستان جهگړه وه، دغه خلق ستاسو د فوج خوا ته نه وو ولاړ؟ دغه خلقو تاسو نه مخكېنې جهگړه نه وه كړے؟ د دغه خلقو پلاران، نيكونه تاسو نه مخكېنې د كشمير په محاذونو كېنې نه وو جنگيدلي؟ بيا نن ولے زما بچي د تعليم نه محرومه كولے شي، نن زما سكولونو او كالجونو كېنې ولے په زرگونو فوج پروت دے؟ نن زما لارے ولے د افغانستان لارے جوړے دى چه ځائے په ځائے باندے لوءے لوءے كانه دار تارونه ولاړ دى؟ آيا دغه خلقو دے ملك نه بغاوت كړے دے، آيا دغه خلقو د ملك خلاف يو كار كړے دے؟ آپريشن كيږي خو افسوس دے چه نه د حكومت كسان مړه كيږي او نه هغه خلق چه د حكومت خلاف جنگيږي۔ مړه كيږي څوك؟ د غريب سړي كور وړانږي، د غريب سړي بچي مړه كيږي، د غريب سړي كور وړانږي۔ آيا دغه خلق چه اوس د عرفات غونډئ ورنه جوړه ده، ريگي للمه كېنې پرون ما وئيل چه كه دا د عرفات غونډئ خلق دى، دلته كېنې راغلي دى۔ آيا دا ستا د ملك خلق نه دى، آيا دا ستا د ملك باشندگان نه دى، آيا دوئ سره ستا د ملك شناختي كارډ نشته دے، په كومه وجه باندے دغه خلق بے كوره شوي دى؟ هغه اسلحه چه زما او ستا په وينو باندے جوړه شوے وه، هغه نن ولے

زما او ستا په بچو باندے استعمالیږی؟ عرض مے دا دے، د جمعے خطبه نه وایمه، تقریر نه کوم خوزه تاسو ته دا باور در کوم جناب سپیکر صاحب، چه تر خو پورے مذاکرات نه وی شوی، جنک اوشو خه فائده حاصله شوه؟ ته زما نه ویریرے او زه ستا نه ویریرم۔ پولیس د یریرے والا نه ویریری او یریرے والا د پولیس والا نه ویریری۔ هر سرے د بل نه ویریری، ولے؟ آیا مونږه د دے ملک باشندگان نه یو؟ دا پولیس زمونږه پولیس نه دے؟ دا فوج زمونږه فوج نه دے؟ دا بدگمانی د کوم خائے نه پیدا شوی دی؟ آپریشن به او کړی، د یو سړی کور به وران کړی جناب سپیکر صاحب، د یو سړی بچی مړه کړی، د یو سړی کور وران شی، د یو سړی سرمایه ختمه شی، هغه چه خود کش نه کوی نو هغه به خه خیز کوی؟ د یو سړی سره ظلم اوشی، د هغه آواز نه اوریدلے کیږی، هغه چه خود کش حمله نه کوی نو خه به کوی؟ د یو سړی خبره نه اوریدلے کیږی نو هغه آخر خه خو به کوی کنه۔ زما دا عرض دے چه دواړه فریقین، که چرے حکومت مخلص وی، دواړه فریقین د رااوغوښتلے شی، د هغوی موقف د واوریدے شی، هغه پالیسو باندے د نظر واچولے شی چه پینځه کاله مخکښے خو دا جنک نه وو، اوس دا جنک ولے راغلو؟ زما د سوات ملگرو ته گزارش دے چه یا به ژوندی یو یا به گورو او یا به نه گورو، د فوج موجود گئی سره امن نه راخی۔ امن که راخی، هغه مذاکراتو سره راخی خو بغیر د شرائطو مذاکرات۔ که هغه خلق وائی چه زما دا شرط ورکښے وی نو زه مذاکرات کوم گنی نه کوم۔ حکومت وائی چه که دا شرطونه منلے کیږی نو زه مذاکرات کوم گنی نه کوم۔ جناب سپیکر! تاسو د هغے امن مذاکراتو چیترمین شی او بیا گورئ چه دغه ملک کښے دا کوم هور وریږی، پینځو کښے خلق، دے بی بی اخبار راوړے دے، 'مشرق' اخبار کښے دی چه ملک کښے نه ته محفوظ ئے او نه زه، نه جماعت محفوظ دے او نه مدرسه، نه سکول محفوظ دے او نه کالج محفوظ دے۔ جناب سپیکر صاحب، زه دا عرض کول غواړم چه امن کمیتی د جوړه شی خو داسے نه چه په شرطونو باندے امن کمیتی وی، دواړه فریقین د رااوغوښتلے شی، هغوی سره د مذاکرات اوشی، انشاء الله العظیم، زما په الله باندے ایمان دے چه هغه خلق محبین وطن دی،

ہغہ خلق بہ ہم معلوم شی چہ شوک دا ملک رنگول غواری او ہغہ بہ ہم معلوم
شی چہ شوک دا ملک جوړول غواری۔ وَأَخِزْ الدَّعْوَانَا أَنْ أَلْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ۔

جناب سپیکر: شکریہ، مفتی صاحب۔ ڈاکٹر خالد رضا کوڑی صاحب۔

ڈاکٹر محمد خالد رضا پیرز کوڑی شریف: بسم اللہ الرحمن الرحیم۔ جناب سپیکر صاحب، بہت شکریہ کہ آپ

نے وقت عنایت کیا۔ شاید علامہ اقبال نے آج کے حالات دیکھ کر یہ کہا تھا کہ:

وطن کی فکر کرنا داں مصیبت آنے والی ہے

تیری بربادیوں کے مشورے ہیں آسمانوں میں

جناب سپیکر صاحب، پہلے کسی کو۔۔۔۔۔

جناب سپیکر: دا مائیک ورتہ لہر تھیک کړئ، ورجخت نئے کړئ۔

ڈاکٹر محمد خالد رضا پیرز کوڑی شریف: پہلے یقین تھا یا نہیں مگر اب سب کو یہ یقین آ گیا ہے کہ اسلام اور

مسلمان بہت بڑی طاقت ہے جو ایک خدائی طاقت ہے جس کیلئے پورا یورپ اور امریکہ پہلے نائن الیون کا

حادثہ اور ڈرامہ رچاتے ہیں اور پھر پڑوسی ملک میں بارود کا اتنی کثرت سے استعمال کرتے ہیں کہ جس کا

ظاہری مقصد تو افغانستان پر قبضہ ہوتا ہے اور سنٹرل ایشین سٹیٹس کے وسائل تک پہنچنا ہوتا ہے مگر اس کا

Long term target پاکستان ہوتا ہے اور آپ دیکھیں کہ پڑوسی ملک میں Landing کرنے کے بعد

ہماری مغربی سرحدوں کو غیر محفوظ بنانا، یہ ان کا اگلا قدم تھا اور مغربی سرحدوں میں مداخلت اور

Indirect مداخلت اور تباہ کاری اور اب تو Direct targetting ہو رہی ہے اور اس وقت امریکہ ہمارے

اپنی فوجوں میں اضافے کی بات کر رہا ہے اور ہمارا گھیراؤ کیا جا رہا ہے۔ اس طرح مشرقی سرحدوں پر یہ

ڈرامہ کھیلا گیا، ہمیں اپنے لوگوں کے خلاف استعمال کیا گیا اور آج ہماری مشرقی سرحدوں پر دشمن کی فوجوں

کا اجتماع ہو رہا ہے اور ان کا وزیر خارجہ کہتا ہے کہ کسی وقت کچھ بھی ہو سکتا ہے، تو میری گزارشات یہ ہیں کہ

اس کے باوجود بھی ہم خوش فہمی میں ہیں، ہم یہ سمجھتے ہیں کہ شاید یہ ان کا آخری ستم تھا اور ہمیں معاف کر

دیا جائے گا، یہ ان کا آخری مطالبہ تھا اور ہمیں معاف کر دیا جائے گا مگر ان کے مطالبے ختم ہونے کو نہیں آ

رہے اور مطالبوں پر مطالبے کرتے جا رہے ہیں اور 'Do more' کی رٹ لگائی جا رہی ہے اور پھر بھی ہم

اس خوش فہمی میں مبتلا ہیں۔ میرے کہنے کا مقصد یہ ہے کہ معاف کرنا تو درکنار، وہ ہماری آزادی، ہماری

سلامتی، ہماری خود مختاری، ہماری حاکمیت، ہمارا اقتدار اعلیٰ اور ہمارے نیوکلیر اثاثے ہم سے چھیننا چاہتے

ہیں۔ آج ہمارا مشرقی اور مغربی حصہ دونوں غیر محفوظ ہیں۔ جناب سپیکر صاحب، آج لیجسلیشن کی ضرورت ہمیں نہیں ہے، آج ڈویلپمنٹ کی ضرورت ہمیں نہیں ہے، آج کسی اور بزنس کی ضرورت نہیں ہے، اسلئے کہ اگر یہ پاکستان ہوگا تو لیجسلیشن ہو سکے گی، اگر یہ پاکستان ہوگا تو ڈویلپمنٹ ہو سکے گی، اگر اسمبلیاں ہونگی تو بڑی بزنس ہو سکے گی۔ میں یہ عرض کروں کہ ہمیں حکومت وقت سے بھی یہ پرزور مطالبہ کرنا چاہیے کہ ہمیں اپنی آرڈ فور سز کو، Arsenals کو، Economic recourses کو اور دیگر Recourses کو اپنے لوگوں کے خلاف استعمال نہیں کرنا چاہیے اور انکو استعمال کر کے اپنے لوگوں کو اور اپنی معیشت کو ضائع نہیں کرنا چاہیے۔ میں یہ عرض کرنا چاہتا ہوں کہ یہاں دشمن تو چاہتا ہے کہ ہماری رہی سہی معیشت بھی تباہ ہو جائے اور بالخصوص ہندوستان Economic terrorism پر اتر آیا ہے اور اگر یہی سلسلہ چلتا رہا تو شاید ہم خانہ جنگی کی طرف چلے جائیں اور دشمن تو چاہتا ہے کہ ہم وہ کام کر بیٹھیں جو دشمن نے کرنا ہے۔ میں اس موقع پر یہ عرض کروں گا کہ اس وقت ضرورت اس بات کی ہے کہ اسلام کی حمایت میں جو لوگ لڑ رہے ہیں، اسلام دین امن ہے اور مسلمانوں سے بڑھ کر کوئی امن پسند نہیں اور میں یہ عرض کرنا چاہتا ہوں کہ ٹھیک ہے، بھکتوں جہاں معاملات میں منفرد حیثیت کے حامل ہیں، وہاں مذہب کے معاملے میں بھی بڑے شدید واقعہ ہوئے ہیں اور عالمی برادری اس چیز کو Exploit کر رہی ہے مگر حقیقت یہ ہے کہ اسلام امن و سلامتی کا دین ہے اور شریعت کسی کا خون بہانے کی اجازت نہیں دیتا اور اگر یہ جائز ہوتا تو عثمان ذوالنورینؓ اپنے آپکو Cold blood میں شہید نہ ہونے دیتے۔ اگر ایسا ہوتا تو امام عالی مقام حسینؓ آخری وقت تک صلح کی کوشش نہ فرماتے اور جنگ سے بچنے کی تدبیریں نہ کرتے مگر استعماری طاقتیں اگر آج امن کی بات کر رہی ہیں تو یہ بھی امن کا طریقہ نہیں کہ تمام مسلمانوں کو دہشت گرد قرار دیا جائے اور تمام اسلامی ممالک پر دہشتگردی کے نام پر جنگ مسلط کی جائے اور ہماری سرحدوں کو پامال کیا جائے، ہماری فضائی اور زمینی حدود کی خلاف ورزی کی جائے، بین الاقوامی قوانین کی دھجیاں بکھیری جائیں۔ اس طرح بھی امن قائم نہیں ہوگا اور میں یہ عرض کرنا چاہتا ہوں کہ کونسی جنگ انہوں نے دہشتگردی کے نام پر جیتی ہے؟ چاہے وہ بیت نام ہے، چاہے عراق ہے، افغانستان ہے، بوسنیا ہے، ہر جگہ انکو ناکامی کا سامنا کرنا پڑا اور ناکامی انکی مقدر بنی اور آخر میں میں یہ عرض کرنا چاہتا ہوں کہ جو لوگ اسلام کی حمایت میں لڑ رہے ہیں، ان سے کہا جائے کہ آئیے اسلام اور پاکستان کے دشمنوں کے خلاف ہم یک جان ہو جائیں، یکپشت ہو جائیں اور ملک و ملت کا تحفظ کریں اور جناب سپیکر صاحب، بات

تقریروں پر ختم نہیں ہونی چاہیے۔ آپ کی خدمت میں گزارش ہے کہ اس حوالے سے ایک کمیٹی تشکیل دیں، جس کی روزانہ پراگرس کو Review کرنا ہماری اسمبلی کی روزانہ کی کارروائی کا حصہ ہونا چاہیے اور اس کے ساتھ میں اپنی بات ختم کرونگا مگر ایک دو باتیں اور بھی کرونگا۔ بولنے کو تو آپ مجھے موقع دیتے ہی نہیں ہے جناب سپیکر صاحب، لیکن اب مجھے موقع ملا ہے کہ ایک دو باتیں اور بھی عرض کروں۔ پہلی بات تو یہ ہے کہ ہمارے ملک میں فیڈرل پارلیمانی نظام ہے مگر آئین پاکستان Provincial autonomy پر زور دیتا ہے اور نہ صرف آئین پاکستان بلکہ اس صوبے کے اندر آج جس پارٹی کی حکومت ہے، وہ Provincial autonomy پر سب سے زیادہ زور دیتی ہے اور علمبردار رہی ہے مگر عملاً Provincial autonomy کی کوئی چیز نظر نہیں آتی۔ ہونا تو یہ چاہیے تھا کہ مرکز کے وسائل میں ہمارے جو Benefits ہیں، ان میں ہمارے صوبے کا جو حصہ بنتا ہے، وہ صوبائی حکومت کے حوالے کیا جاتا اور اس کی تقسیم صوبائی اسمبلی کے ممبروں کے ذریعے کی جاتی مگر مجھے افسوس سے کہنا پڑتا ہے کہ ایسا نہیں ہوا اور مرکزی حکومت ڈائریکٹ کئی چیزیں صوبوں میں خود تقسیم کر رہی ہے۔ اس کی میں ایک مثال دیتا ہوں کہ ایک تو 'بینظیر انکم سپورٹ پروگرام' ہے، چونتیس بلین کا یہ پراجیکٹ ہے اور اس کی رقم آج ایم این ایز کے ذریعے خرچ کی جا رہی ہے، ان کو ہزاروں فارمز دیئے گئے اور صوبائی ممبران کو ہوا بھی لگنے نہیں دی جاتی۔ (تالیاں) دوسری بات یہ عرض کرنا چاہتا ہوں کہ فیڈرل ملازمتوں میں ہمارے صوبے کا جو حصہ بنتا ہے، اس سے بھی ہمیں محروم رکھا جا رہا ہے۔ ہزاروں آسامیاں ایڈورٹائز ہو چکی ہیں مگر وہ ایم این ایز کے ذریعے پر کی جا رہی ہیں، ان پر تقرریاں ایم این ایز کے ذریعے کی جا رہی ہیں۔ اسی طرح حج کوٹہ میں، ہزاروں حج کوٹہ ایم این ایز کو دیا گیا تو اس کیفیت میں کیا صوبائی اسمبلی کی ضرورت ہے؟ کوئی ضرورت نہیں ہے۔ صوبائی اسمبلی کے الیکشن پہ اخراجات اٹھانا اور ان کے نمائندوں پر خرچ کرنا، اسمبلی کے سٹاف اور دیگر امور پر اخراجات اٹھانے کی کیا ضرورت ہے؟ Unitary form کی گورنمنٹ بنائی جائے جس میں سب کچھ مرکز سے کنٹرول ہو اور مرکز ہمیں خیرات میں جو کچھ دے، اس کو ہم بخوشی قبول کر لیں۔۔۔۔۔

جناب سپیکر: ڈاکٹر صاحب! تھینک یو، امن و امان پر آپ نے کافی اچھی تجاویز دیں۔

ڈاکٹر محمد خالد رضا پیر زکوڑی شریف: جی ہاں۔

جناب سپیکر: ابھی اسی پر ختم کریں۔

ڈاکٹر محمد خالد رضا پیرزکوڑی شریف: جی ہاں، میں بس آخری بات عرض کرتا ہوں۔

جناب سپیکر: آج سبجیکٹ ہے 'امن وامان' کا۔۔۔۔۔

ڈاکٹر محمد خالد رضا پیرزکوڑی شریف: جی ہاں، میں یہ عرض کرتا ہوں۔ آخری بات مجھے کرنے دیں اور آخری بات میں یہ کرونگا کہ مرکزی حکومت سے یہ درخواست کی جائے کہ 'بینظیر انکم سپورٹ پروگرام'، فیڈرل ملازمتیں، جج کوٹہ، یہ صوبائی حکومت اور صوبائی اسمبلیوں کے حوالہ کئے جائیں۔

جناب سپیکر: انشاء اللہ۔

ڈاکٹر محمد خالد رضا پیرزکوڑی شریف: ان کا حصہ جو بنتا ہے اور اس میں بے انصافی سے کام نہ لیا جائے۔

Mr. Speaker: Thank you, thank you.

ڈاکٹر محمد خالد رضا پیرزکوڑی شریف: اور ایک گزارش اور کرونگا کہ میرے حلقے میں، وزیر تعلیم صاحب

موجود ہیں یا نہیں ہیں؟۔۔۔۔۔

جناب سپیکر: نہیں ہیں، موجود نہیں ہیں۔ پھر ان کے آنے پر یہ سوال کریں۔

ڈاکٹر محمد خالد رضا پیرزکوڑی شریف: اچھا چلیں، ٹھیک ہے۔ آپ کا بہت شکریہ۔

Mr. Speaker: Thank you very much. Janab Muhammad Anwar Khan Advocate Sahib.

جناب محمد انور خان ایڈوکیٹ: اَعُوذُ بِاللّٰهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ۔ بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ۔

شکریہ، جناب سپیکر صاحب۔۔۔۔۔

محترمہ نگہت یاسمین اور کرنی: جناب سپیکر صاحب، امن وامان پہ بات ہو رہی ہے اور چیف سیکرٹری اور

آئی جی صاحب موجود نہیں ہیں۔

جناب محمد انور خان ایڈوکیٹ: سپیکر صاحب، زہ ڀیر زیات شکر گزار یمہ۔ زمونہ

معزز ایوان ناست دے۔۔۔۔۔

جناب سپیکر: چیف سیکرٹری صاحب بیمار ہیں، انہوں نے چھٹی لی ہے اور آئی جی صاحب نے بھی۔

دوسرے اس میں Competent officers۔۔۔۔۔

(قطع کلامیاں)

جناب سپیکر: ٹھیک ہے جی، ٹھیک ہے۔ انور خان صاحب۔

جناب محمد انور خان ایڈوکیٹ: تھینک یو۔ جناب سپیکر صاحب، ستاسو ڊیر زیات شکر گزار یم۔ معزز ایوان نن د امن و امان په مسئله باندے بحث کوی۔ وائی کله چه هلاکو خان په بغداد باندے حملہ کوله نو په هغه وخت کبے دغه شان مشران خلق راتول شو او هغوی وئیل چه دا کومه حکمرانه طبقه چه ده یا دا نور خلق دی، چه دوی خیر کرو چه هلاکو خان راروان دے په بغداد باندے قبضه کوی۔ وائی هغه خلق د ټولو نه اول علماء له لارل او علماء ته ئے او وئیل چه تاسو راپاڅی او وایی چه هلاکو خان راروان دے په بغداد باندے قبضه کوی۔ وائی علماء او وئیل چه مونږ سره خو ټائم نشته دے، مونږه ناست یو او په یو اهم مسئله کبے مشغول یو، سبا زمونږ د یو بل سره مناظره ده۔ وائی په څه باندے مناظره ده؟ وائی په قرآن شریف کبے یو آیت راغله دے، د ځناورد غوبنې باره کبے دے، زمونږ په دے باندے مناظره ده چه مونږه دا گورو چه دا غوبنې د پتون وه که د سرو، د لکئی وه که د پینو وه؟ مونږ خو مشغول یو او په یوه غټه مسئله کبے انختی یو۔ زمونږه خو دغه مسئله ده چه مونږه په دغه مناظره کبے مشغول یو۔ وائی چه هغه خلقو ورته او وئیل چه دغه مناظره به وروستو او کړی او هلاکو خان راروان دے راڅی چه اول د دغه غم او کړو۔ چه د هغوی نه مایوسه شو نو حکمرانے طبقے له لارل، منسترانو له لارل۔ منسترانو ته ئے او وئیل چه یره جی داسے یو اهم مسئله راروانه ده، هلاکو خان راروان دے او په بغداد باندے قبضه کوی۔ وائی هغوی وئیل چه زمونږه ډیره مسئله ده او بیگا له بادشاه صاحب ته محفل سجاویری، هغه مسئله کبے یو چه بادشاه صاحب خوشحاله شی او هغه ته یو زبردست محفل سجاو شی۔ د هغوی نه هم غربیانان هم دغه شان واپس راغلل او هغه خلقو یو طرف ته منډه، بل طرف ته منډه او هیڅ هم ترینه جوړ نه شو او کله چه هلاکو خان په بغداد باندے قبضه او کړه نو هغه د تاریخ حصه ده چه هلته بیا د وینو سیلاب روان وو او کتب خانه اسکندریه چه هغه وخت څومره غټه کتب خانه وه، هغه وخت کبے د اسلام، د مسلمانانو چه کوم علمی کتابونه وو، څومره د مسلمانانو اثاثے وے او څومره Bloodshed چه هلته اوشو او د حکمرانانو سره چه اوشو او د عام خلقو سره چه اوشو نو هغه د تاریخ یوه حصه ده۔ جناب سپیکر صاحب، نن په دے صوبه کبے، صوبه سرحد کبے، صوبه

پختونخوا کبے، چه خه ورته اووایو؟ دا ورے ورے مسئلے دی، د تولو نه غتہ خبره نن د امن و امان ده۔ زما تعلق د ملاکنڈ ډویشن سره ده۔ پاکستان په 1947 کبے جوړ شومے دے نو مونږه، دیر، سوات او چترال په 1960 کبے په پاکستان کبے شامل شوی یو۔ په هغه وخت کبے به خلقو وئیل چه د دیر نواب ظلم کوی، هلته تعلیم نشته دے، هسپتال نشته دے، روډونه نشته دے لیکن نن زه په دے فلور باندے وایم چه مونږه د هغه سٹیټ ارمان کوؤ۔ که مونږه ته روډ هم نه وو، که مونږه ته هسپتال هم نه وو، که مونږه ته بجلی هم نه وه، که مونږه ته سکولونه هم نه وو لیکن د هغه په هغه وخت کبے په دیر کبے چه کوم امن و امان وو، د هغه په هغه وخت کبے چه خومره انصاف وو، د دیر تاریخ گواه دے چه کوم قتلونه شوی وو نو د دیر نواب هغه سرے نیولے دے او د هغه بنځے له ئے ټوپک ورکړے دے او دغه شان ئے ورته اودرولے دے او په دے سینه باندے ئے ویشتلے دے۔ د پښتو مشهور متل دے، وائی ملک د ظلم نه نه ورا نیږی بلکه د بے پرسئ نه ورا نیږی۔ تیر شوی حکومت کبے، چونکه زما تعلق د پاکستان پیپلز پارټی سره دے لیکن کله چه د نواز شریف د حکومت تختہ الټا ویده نو په هغه حکومت کبے خه خبره وه؟ امن و امان تهییک وو، اکانومی تهییک وه، پارلیمنټ بالکل خود مختیاره وو، بهاری مینډیټ ورته ملاؤ وو، پارلیمنټ سره اختیار وو لیکن چه کله هغه وخت کبے د حکومت، د یو منتخب حکومت تختہ الټاؤ شوه نو مونږه په هغه جنگ کبے ځان واچولو۔ مونږه چه د War against terrorism فرنټ لائن سٹیټ یو، مونږه پخپله ځان له هغه تعریفونه کیښودل چه War against terrorism کبے مونږه پارټنران یو۔ نن هغه شے دے چه زمونږه په دے صوبه پختونخوا کبے چه د پښتنو کوم قتل عام کیږی، نن د هیچ چا جان محفوظ نه دے۔ پروږ په ورسک روډ باندے 'پشاور ماډل سکول'، نن په اخبارونو کبے دی چه تهییک ټهاک هغه ته خلق راځی، سکول ته هور لگوی، بسونو ته هور لگوی، د سکول بلډنگ ته هور لگوی۔ جناب سپیکر، چه 'پشاور پبلک سکول' ته دا حالات راا ورسیدل، نن که په دے اسمبلی کبے مونږه ناست یوا او نن مونږه دا خبره کوؤ چه حالات تهییک دی، زمونږه مسئلے چه کومے دی، او مونږه اکانومی باندے به خبرے کوؤ او خارجه پالیسی باندے به خبرے کوؤ۔ نن حالات

دا دی چه زمونږه مغربی او مشرقی سرحدونه دواړه بالکل غیر محفوظه دی۔ نن انډیا په مونږ باندې د باؤونه کوی۔ نن مونږ په ډیفنس کبنې یو، نن انډیا Offensive کبنې ده۔ دا د هغه تیرې پالیسې، د جنرل مشرف د هغه پالیسو نتیجه نن مخامخ راروانه ده چه کومه د تیرواته نهه کالو کبنې د هغه پالیسی وه او په هغه War کبنې ئے ځان واچوؤ او په هغه جنگ کبنې ئے ځان شامل کړو، کوم کبنې چه مونږ له ځان شاملول نه وو پکار۔ نو سپیکر صاحب، عرض دا لرم چی چه د ټولو نه اهم مسئله چه کومه ده، دا د امن و امان ده۔ د دے د پاره چی په ملاکنډ ډویژن کبنې چه کوم جنگ روان دے، که هلته دوئی وائی چه فوج هم نه مری، بل کس هم نه مری، هغه ځائے کبنې کوم فوجی آپریشن چه روان دے، مونږه د هغه بالکل مخالفت کوؤ۔ هغه خلقو سره د کبنیناستے شی، په جرگه د ورته خبره اوشی۔ امن و امان باندے د هغوی سره کمیټی مقرر کړئ چه لاره شی او د هغه خلقو سره خبره اوشی۔ دا فوجی آپریشن چه څومره هم اوشی، آخر کبنې به ئے انجام دا وی چه بالکل لا حاصل زلټ به ئے راخی۔ مونږه دا وایو چه هغوی سره د مذاکرات اوشی، هغه خلقو سره د ناسته اوشی، د هغوی خبره واورئ او زر تر زره د ملاکنډ ډویژن کبنې د شریعت ریگولیشن نفاذ اوشی۔ صوفی محمد صاحب سره خبره او کړئ۔ د اسمبلئ یو با اختیاره کمیټی مقرر کړئ چه هغه لاره شی او د هغه خلقو سره خبره او کړی او مونږ به هم پکبنې شامل یو او د هغوی سره به کبنینو او د دے ملک د امن و امان چه کومه مسئله ده، دا زمونږه د پاره د ټولو نه ډیره اهمه ده۔ زه ستاسو ډیره زیاته شکریه ادا کوم او د دے ایوان هم ډیره زیاته شکریه ادا کوم۔ تهینک یو، سر۔

جناب سپیکر: شکریه، انور خان صاحب۔ شگفتہ ملک بی بی، مسماہ شگفتہ ملک بی بی۔

محترمہ شگفتہ: شروع کوم په نامه د خدائے چه بخښونکے او مهربانه دے۔ ډیره مننه سپیکر صاحب، چه تاسو ما ته په دے دومره اهمه موضوع باندے د خپلو خیالاتو د اظهار کولو موقع را کړه۔ ځنگه چه زما ټولو قدر مندو مشرانو د خپلو خیالاتو اظهار په دے دومره اهمه موضوع، په لاء اینډ آرډر سیچویشن باندے او کړو، زه د خپلو خیالاتو اظهار د خپل ستر مشر خان باچا خان بابا، رهبر تحریک خان عبدالولی خان، د هغه سوچ، د هغه فکر او د هغوی د هغه دوران دیشی نه کوم چه

کله هغوی دا خبره پښتنو ته صفا ټکو کښې کړې وه چه زمونږه دا ملک، د پښتنو دا ملک، چه کله په دې باندې جنگ مسلط کيږي نو دا د بين الاقوامی ملکونو د پاره د کډې یو میدان دې او چه کله هم د چا جنگ شی نو هغوی د پښتنو دا سیمه، دا پختونخوا، څه ته چه مونږ د گلونو وطن وایو، دا پختونخوا چه د دې پښتانه یو ډیر غیرتمند، یو ډیر باهمته، نه ویریدونکی پښتانه دی نو په هغوی باندې مسلط شی۔ زما قدر مندو، زمونږ په دې سیمه کښې چه کوم حالات دی، زمونږه د پښتنو چه کومې وینې توږي، زمونږه دا پښتانه چه د کوم صورتحال سره مخ دی نو زه دا خبره کوم چه کله نن نه دیرش کاله مخکښې باچا خان بابا، زمونږه سترو مشرانو دا خبره کوله چه په افغانستان کښې چه دا کوم جنگ روان دې نو دا جنگ د دوه ملکونو د مفاداتو جنگ دې، دا د پښتنو جنگ نه دې، دا زمونږ جنگ نه دې نو هغه وخت چه کله زمونږه په دې ملک کښې، په دې پختونخوا کښې د اسلام ته پیکیداران به ئې ځان ته وئیل نو هغوی دا خبره او کړه او په هغوی ئې د کفر فتوې اولگولې او په هغوی پورې ئې خداگانې او کړې۔ زه ستاسو نه دا تپوس کوم چه آیا هر هغه پښتون نن دا خبره کوی او که نه کوی چه دا د کفر او اسلام نه بلکه دا د ملکونو د مفاداتو جنگ دې، هغه خبرې چه نن نه شپيته کاله مخکښې باچا خان بابا کولې۔ دلته زمونږ ورونږه، زمونږ مشران، زما خوښندې راپاڅی او هغوی دا خبره کوی چه دا حکومت چه دې، دا امن نه غواړی ځکه دوی خبرې نه کوی۔ دا حکومت د پختونخوا په سیمه کښې چه کوم دې، دا د باچا خان د عدم تشدد د فلسفې پیروکار بیچی دی، دوی همیشه د عدم تشدد خبره کړې ده او د عدم تشدد په لاره روان دی۔ نن که د پښتنو په سیمه کښې د چا وینې توږي نو هغه پښتانه دی او هغه د هغه پارټی سره تعلق لرونکی خلق دی چا چه همیشه د عدم تشدد خبره کړې ده۔ هغه د پښتو متل دې، وائی "مړ هم شوم او پیر هم شوم"، مونږه هغه خلق یو چه هم مونږه خلق وژنی او هم خلق راپاڅی مونږ ته وائی چه دا ستاسو په وجه کيږی۔ ډیره د افسوس خبره ده چه په دې ملک کښې، په دې سیمه کښې چه کومې طریقې سره پښتانه وژلې کيږی۔ د جینکو د سکولونو خبره اوشوه۔ مونږه ډیر بدقسمته قوم یو، پښتانه په خاص توگه چه کله هم مونږ د دې خبرې سوچ نه وو کړې چه په دې وطن کښې

خنڱه چه د ځوی تعلیم ضروری دے ، دغسے د لور تعلیم هم ضروری دے او کله چه پښتانه په دے خبره پوهه شو او هغوی دے خبرے ته راپاڅیدل چه خنڱه د ځوی تعلیم ضروری دے ، هغسے د لور تعلیم هم ضروری دے نو هغوی خپلے لور په سکولونو ته لیږل شروع کړل او کله چه پښتنو خپلے لور په سکولونو ته لیږل شروع کړل او پښتانه په دے پوهه شول چه د دے ملک د ترقی، د دے ملک د پرمختگ د پاره د سړو سره سره د بنځو ترقی هم ضروری ده نو په مونږ باندے بمباری شروع شوه ، د جینکو سکولونه ځائے په ځائے تباہ کیری۔ زه خپلو ټولو مشرانو ته به دا خواست کوم او څومره چه سیاسی گوندونه دی چه تاسو دا مه گورئ چه کومه پارټی بر سر اقتدار راغله ده نو دا د هغوی کار دے بلکه دا زمونږ د ټولو مشرانو، د دے اسمبلئ په فلور چه څومره مشران ناست دی، زما تاسو ته دا خواست دے چه دا خبره صرف داسے نه حل کیری چه مونږ به دلته اودریږو او مونږ صرف دا خبرے او کړو او دا خبرے به ختمے شی بلکه ټول سیاسی گوندونو ته به مے دا خواست وی چه تاسو په دے راتول شئ او په دے باندے یو شی۔ څو پورے چه دا پښتانه یو شوی نه وی، دے پښتنو د خپل حق د پاره آواز نه وی اوچت کړے نو دا قوم کله هم پرمختگ نه شی کولے۔ زه خواست کوم خپلو خوئیندو ته هم چه په دے باندے یو شی او په دے حالاتو کبے، په دے حالاتو کبے چه په کوم حالاتو کبے د خلقو نه سرو نه کت کیری، د خلقو نه لاسونه کت کیری، هغه مئیندے، هغه خوئیندے چه هغوی روزانه کوندے شی نو زه به تاسو ته دا خواست کوم چه دا سړی خو لگیا دی، خپلے هله ځلے کوی خو خوئیندو ته هم دا نصیحت کوم چه تاسو راپاڅئ او د دے پښتنو د ترقی د پاره تاسو آواز اوچت کړئ۔ ستاسو د ټولو ډیره ډیره مننه۔

(تالیاں)

جناب سپیکر: شکریه بی بی، شکریه۔

محترمہ شگفتہ: زه خپلو خوئیندو ته دا وایم چه سړی خنڱه لگیا دی، خپلے هله ځلے کوی، وائی:

که د زلمو نه پوره نه شوه خوره وطنه جینکئ به د گتینه

(تالیاں)

نوزہ بہ خپلو خوئیندو ته هم دا وایم چه د سرو سره سره تاسو د دے ملک
پرمختگ د پارہ هم آواز اوچت کړئ۔ ستاسو ډیره مننه۔

جناب سپیکر: شکریه بی بی، شکریه۔ یاسمین جسمین بی بی، یاسمین جسمین۔

بیگم یاسمین نازلی جسمین: ډیره مهربانی سپیکر صاحب، چه تاسو مونږ له د خبرو کولو
موقع را کړه خو جی 'زر'، 'زر' به راته نه وایئ چه بس خبرے اودروه۔ ټولو نه
مخکښے خوزه شکریه ادا کوم۔ اول خبره دا ده چه شگفتے بی بی دومره ښکلے
خبرے زمونږ د خوئیندو د طرف نه اوکړے چه زما په خیال په دیکښے نور څه
گنجائش نشته چه د باچا خان فلسفه Revise کړم او ټول تاسو ترے خبریئ نوزہ
به په یو لږ نوے لائن باندے دا خبره کوم خوزما جی د خبرو کولو مقصد دا وو چه
دلته آئی جی صاحب موجود وے نو ډیره به ښه وے۔ د پولیس Responsible
Personnel وے نو ما به خبره کړے وے جی۔

(تالیاں)

جناب سپیکر: نه متعلقه مشران افسران ټول ناست دی خو آئی جی اسلام آباد ته
غوښتے شوے دے نو هغه هلته تلے دے، نور باقی ټول افسران ناست دی۔

بیگم یاسمین نازلی جسمین: نو که هغوی وے نو بیا به زه-----

جناب سپیکر: هغوی به باقاعده ستاسو یوه یوه خبره، ستاسو یو یو تجویز رسوی، په
هغه به عمل کیری۔

بیگم یاسمین نازلی جسمین: ښه جی، بالکل-----

جناب سپیکر: جی بی بی، تاسو وایئ۔

بیگم یاسمین نازلی جسمین: ښه جی، Thank you very much۔ زما خبره خو، نن سبا د
لاء اینډ آرډر سیچویشن باندے ډیرے ښے خبرے اوشوے نو نور زما چه کوم
تجویز زیات وی او تاسو به ئے لږ ښه په غور باندے اورئ جی۔ زه به نن دا
اووایم چه د پولیس دا حالات چه کوم نن سبا روان دی، په دے باندے ما یو
خاص سروے اوکړه د پولیس د طرف نه۔ که زه تاسو ته اووایم چه زه I am
standing on behalf of the police چه زه په هغه کښے څه ریفارمز غواړم او
هغه د نوټ کړے شی جی۔ اول خبره دا ده چه ما یو سروے کړے ده او هغه په

پولیس باندے چه دوی ته چه پرا بلمز دی ، مونر خلقو ته چه پرا بلمز دی ؟ د دوی د پرا بلمز په وجه مونر خلق عوام چه کوم پرا بلمز Face کوؤ Because of their problems ، نو ما لږه په دے سروے کرے ده نو Please note it down اولنے پوائنٹ دا دے چه موتر وے پولیس باندے به زه خبره او کر مه جی چه زمونږه موتر وے کله جوړه شوه ، دا یو Independent که ورته وایئ ، موتر وے اتهارتی وه۔ هغوی خپل پولیس د دے د پاره کرے دے ، موتر وے پولیس دے او بل این ایچ اے دے۔ په دے موتر وے امن و امان ساتل ، د خلقو Protection کول د موتر وے پولیس دے ، دا د هغوی کار دے او د دے ټوله ساتنه ده ورسره ، پلس این ایچ اے ده خو اوس دا بده به ورته او وایو که څنگه به زه خبره او کر م ، اوس دغه چه کوم موتر وے پولیس دے ، د دے Incentives ډبل دی ، د دوی اوس Salary ډبل ده ، د دوی د ریونیو Collection چه دے ، هغه دوی کوی۔ دوی ته ډیر بنکلی بنکلی ځایونه جوړ شوی دی چه په کوم ځائے کبڼے دوی اوسپړی۔ دوی ته Full fledged نوی گاډی ملاؤ دی ، بلټ پروف به هم ورته او وایو۔ دوی سره ډیره Latest اسلحه ده او دوی د دے موتر وے ډیر بڼه حفاظت کوی خو اوس خبره دلته راغله ، چه د اټک نه تر پینور پورے موتر وے پولیس د هغے د ساتنې ، امن و امان برقرار ساتلو بوجه د خپلو اورو نه لرے کرے دے او په دے Onward د دے د امن و امان د ساتلو د پاره زمونږ د فرنٹیئر ، پختونخوا چه اوس ورته وایو مونږه ، زمونږ د پختونخوا پولیس دوی Utilize کوی نو اوس جی چه زمونږ د هر ډسټرکټ نه دلته زمونږه د پختونخوا د پولیس دوه موبائیلز 24 hours د دے د ساتنې د پاره گرځی او د هغے ساتنه کوی نو اوس چه زمونږ دا چه پنځویش کسان موبائیل دوه ټائمه روان دی جی نو چه دوی زمونږ نه لارل نو مونږ ته خو د و مره کمے شو چه زمونږ په ډسټرکټس کبڼے پولیس ترینه اخوا لاړو ، غلط Utilize شو۔ بله خبره دا ده چه کوم Protection موتر وے پولیس ته دے ، هغه زمونږ پولیس ته نه دے۔ زمونږ پولیس سره عاجزان عاجزان غوندے گاډی

دی-----

جناب سپیکر: قاضی اسد صاحب، قاضی اسد صاحب، اس کا جواب آپ دیں گے، آپ اپنی منی اسمبلی ختم کریں۔ (تالیاں) نگمت بی بی! آپ کو میں دیکھ رہا ہوں۔ (قہقہے)

Mrs. Yasmin Nazli Jaseem: It's okay, it's okay.

جناب سپیکر: سارا Disturbance آپ پیدا کر رہی ہیں۔ بی بی اتنی اچھی تجاویز دے رہی ہیں، ان کو تو سنیں کم از کم۔

بیگم یاسمین نازلی جسیم: پلیز، میری تو سنیں، میں پھر آپ کو سنوں گی اور پھر یہ چلے گا۔ Listen to me, please give me time, listen to me. If I am wrong جو اب دیں۔ somewhere, please point out. ---بیا۔

جناب سپیکر: بسم اللہ بی بی۔

بیگم یاسمین نازلی جسیم: بنہ جی نو مونر لہ چہ کوم د پولیس دغلته دوہ موبائل 24 hours کار کوی، هغه زمونرہ پنخلس پنخلس کسان دی چہ پہ یو زور گا دی کبنے چہ پہ دے حالاتو کبنے هیچ چا ته Protection نشته او خاصکر زمونر پولیس خو ډیر Expose دے او زمونر د پختونخوا پولیس خو بیا ډیر Expose دے، هغه زاړه گا دی او هغوی سره Latest اسلحه نشته نو هغوی د خان حفاظت نه شی کولے جی نو زمونر به دلته امن و امان خه برقرار اوساتی؟ بل دا دے چہ پہ یو میاشت کبنے دوہ لکھه روپی صرف د Fueling، د دغه پٹرولنگ دوہ لکھه روپی زمونر د پولیس ډیپارٹمنٹ نه ځی او په دے باندے Waste کبیری نو یو دا خبره شوه۔ زمونر نه پیسے هم لارے، زمونر د پولیس هغه شان حفاظت هم نشته، زمونر خلق چہ دغلته روان وی، وی آئی پی تریفکنگ ډیر زیات دے نو بیا هغوی ته خو هم د امن و امان حفاظت نشته جی، دا به ورله کوم پولیس ورکوی؟ زمونر دا پولیس عاجز چکرے لگوی خو صرف گا ډے ورسره دغه شان چہ کوم ماډل دے، زه ترے نه یم خبر، دازمونرہ حکومت نه دی راوستی، دا گا ډی زاړه دی، مخکبندی دی، بس ماډل ئے داسے دے۔ بله خبره دا ده جی، گورئی دوئی چہ دومره زمونرہ حفاظت کوی، دوئی پخپله گرځی نو دوئی د پاره یو ډیر Comfortable ځائے پکار دے چہ دوئی هلته اوسیری، کبینی چہ څنگه ئے موتر وے پولیس له ورکړے دے نو زمونر دا پولیس په زړو تینتونو کبنے پراته دی ټول، چہ باران وی نو هغه ورته بهیری، Even د دوئی د آرام ځائے نشته او که ورته او گورئی چہ د دوئی د پاره اکثر وائی د اوبو هم Deficiency وی، دے پولیس ته اوبه هم نه ملاویری چہ کوم په دغه تینتیس کبنے پراته دی۔ نوزه به دا

ریکویسٹ کوم آئی جی صاحب ته چه هغوی نه دی راغلی او سی ایم صاحب ته به هم او کرم چه دا د موٹر وے پولیس سره خپل د پختونخوا پولیس برابر کړی او موٹر وے ته او وائی چه تاسو په خپل Shoulders باندے دا ذمه واری واچوئ۔۔۔

جناب سپیکر: انشاء اللہ، انشاء اللہ بی۔

بیگم باسمین نازلی جسیم: اوس د صوابی یو شو خبرے، دا خو وے د موٹر وے پولیس او د هغے دا۔۔۔۔

جناب سپیکر: بل تجویز وائی جی؟

بیگم باسمین نازلی جسیم: او جی، اوس نور تجویز، اوس About صوابی زه وایم چه د ټولو نه مخکنے شکر الحمد لله رب العالمین چه صوابی زمونږ د اے این پی یو ډیر بنه کور دے۔ دا اے این پی ورته وائی چه دا ئے د پلار کور دے، نو هلته فی الحال ډیره بنه خبره ده چه د لاء اینډ آرډر سیچویشن، Comparatively, as compared to other areas ډیر زیات بنه دے جی او اوس د هغے بنه والے هم دے۔ که تاسو او گورئ نو حالات هم په صوابی کبنے ډیر خراب دی خوبیا هم د پولیس دومره بنه کنترول دے۔ هلته زمونږه بنه بنه دینی مدرسے شته، د هغوی هلته اجتماع گانے کیږی خو خدائے د نکړی، خدائے د نکړی، داسے څه خبره نه ده شوه چه چا ته پرے څه نقصان رسیدلے وی۔ زمونږ د صوابی چه کوم پولیس دی، د هغوی پرابلمز دا دی چه هلته Proper پولیس لائن نشته چه هغوی هلته تریننگ او کړی، هلته هغوی بنه په آرام په بیرکس کبنے کبینه نو دا Important خیز دے او د هغے په وجه د پولیس Strength هم کم دے صوابی کبنے او هغه خو ما تاسو ته او وئیل چه څه موٹر وے ته تلی دی او څه یو خوا او څه بل خوا۔ بنه، زمونږه چه کوم وی آئی پی ټریفکنگ کیږی، د هغے هغه ساتل هم د هغوی Responsibility ده۔ د خلقو ساتل هم د هغوی ذمه داری ده او د هغے باوجود لاء اینډ آرډر سیچویشن ډیر زیات بنه دے نو زمونږ خو یو د Strength زیات کړے شی، دغلته د پولیس لائن جوړ کړے شی۔ بل د دا اوشی چه وومن پولیس سٹیشن نشته، دغه ډیر پرابلم دے۔ پکار دی چه وومن پولیس په هر ډسټرکټ کبنے وی او زمونږ پولیس وی۔۔۔۔

محترمہ نگہت یا سمین اور کزئی: وومن پولیس سٹیشن پہ پینور کنبے شتہ؟

بگم یا سمین نازلی جسیم: وومن پولیس سٹیشن پہ صوابی کنبے نشتہ جی۔

جناب سپیکر: پہ صوابی کنبے نشتہ، ستا پینور کنبے شتہ کنہ۔ بنہ جی، بی بی،
تاسو خو ڊیر بنہ تجویز ونہ ور کرل، وزیر صاحب ئے لیکی۔۔۔۔

بگم یا سمین نازلی جسیم: نگہت بی بی! دا زہ د صوابی خبرہ کوم، هغه As a whole
ما او کرہ، دا اوس د صوابی کوم، نو پہ دے وجہ دوی سرہ پولیس لائن نشتہ او
Strength هم کم دے۔

جناب سپیکر: تھیک شوہ جی۔

بگم یا سمین نازلی جسیم: بل جی د دوی سرہ چہ Strength کم دے نو هلته گا ڊی هم
ور سرہ ڊیر زاہہ دی او چہ Even gazetted officers دی، هغوی سرہ گا ڊی
نشتہ، هغوی دا د کیسونو چہ کوم گا ڊی دی، هغه۔۔۔۔

جناب سپیکر: دواہہ سینیئر وزیران صاحبان ناست دی، دوی ئے اوری، دا ستاسو
تجویز بہ دوی انشاء اللہ سر تہ رسوی۔ شکریہ بی بی، ڊیرہ مہربانی۔

بگم یا سمین نازلی جسیم: With thanks او خہ اسلحہ د ورلہ ور کرے شی چہ دوی
سرہ دا وی۔ ڊیرہ مہربانی ستا سو د تولو د اوریدو، Thank you very much۔

جناب سپیکر: شکریہ، بی بی۔ شمشیر علی خان، شمشیر علی خان۔

(تالیاں)

جناب شمشیر علی: بسم اللہ الرحمن الرحیم۔ شکریہ۔ جناب سپیکر، ستاسو ڊیرہ مننه
چہ پہ دے اہم موضوع مو ما لہ د اظہار خیال موقع را کرہ۔ جناب سپیکر
صاحب، زہ د هغه بد نصیبے خاورے سرہ تعلق ساتم چہ د نن نہ درے خلور کالہ
مخکنبے بہ ئے ور تہ د پاکستان سو تیزر لینڈ وئیل چہ د هغه د سپینو ابو پہ
شرنگار یا د هغه پہ درو کنبے د مرغو د چرانری نہ بہ بل خہ نہ وو خوز مونر
بدقسمتی یا د حالاتو ستم ظریفی چہ نن پہ هغه پا کو او سپینو ابو کنبے د هغه
خائے د معصومو خلقو وینے بہیری۔ پہ هغه درو کنبے چہ د مرغو پہ چغار بہ
مشهورے وے، نن پہ هغه کنبے د توپو او د مار ترو د گرزاری نہ علاوہ نور ہیخ

نہ اوریدے کیبری۔ جناب سپیکر صاحب، پہ مارچ کبے مونر حلف اغستے دے، د هغه وخت نہ راواخلی تر نن وخته پورے یوہ ورخ، یوہ شپہ او یوہ گھنتہ بہ داسے نہ وی تیرہ شوی چه پہ هغه علاقہ کبے د بے گناہ خلقو قتل عام نہ کیبری، یو طرف تہ د طالب د اسلام پہ نوم او بل طرف تہ د فوج د آپریشن پہ نوم باندے۔ جناب سپیکر صاحب، د تیر حکومت پہ وینا باندے سوات تہ فوج راغلی و۔ پہ هغه وخت کبے، طالب خو بہ ورتہ زہ نہ وایم، د هغه شر خوبنو هغه پوزیشن نہ وو کوم چه ورخ تر ورخه مضبوطیری۔ د سوات د عام اولس دا خیال وو چه کہ دلته د دے شر خوبنو خلاف یو مؤثر آپریشن اوشی نو د دغه خائے خلق، د دغه خائے بچی، د دغه خائے خوئیندے او مئیندے بہ پہ امن شی خو بنکاری داسے چه د یو کمان لاندے دوہ فورسونه دی چه پہ کور کبے جور دی۔ کہ شر خوبنی گزار کوی نو ہم پہ عام وگری باندے کوی۔ کہ د آرمی د آپریشن پہ نوم ہم گزار کیبری نو د عام اولس کور ورا نیبری، بچی قتلیری، خور کونڈہ کیبری، معصومان یتیمانان کیبری۔ سپیکر صاحب، دا زمونرہ هغه مجبورئ چه بنکاری مونر تہ، داسے دہ چه دا علاقہ زمونرہ قبائلی علاقہ نہ دہ چه د چا سرہ ئے سرحد لگیدلے دے او هغه د کور هغه جنگ دے چه یرہ مونرہ بہ افغانستان تہ خو، جنگ بہ کوؤ او د پاکستان آرمی ورتہ وائی چه تاسو بہ نہ خئی او چه نہ خو نو مونرہ بہ ستاسو خلاف توپک را او چتوؤ۔ زہ حیران یم دے تہ چه یو سیتلڈ دسترکت چه د زمانے نہ پر امن پاتے شوے دے، د هغه وخت نہ چه پہ سوات کبے قبائلی نظام وو، هغه ریاست، هغه مشری پہ زور چا نہ دہ کرے، د هغه علاقے خلق راغونڈ شوے وو او پہ هغه وخت کبے ئے خان لہ یو مشر نیولے وو، اقتصادی ترقی ئے وہ، تعلیمی ترقی ئے د ٲول پاکستان نہ زیاتہ وہ خونہ پوهیرو چه چا د نظرہ کرو یا مونرہ داسے خہ گناہ او کرہ چه د قدرت هغه ٲول قہر پہ هغه بنکلے زمکہ باندے چه خلق بہ ورتہ د ٲولے دنیا نہ سیل د پارہ راتلل او دغه یوز مونرہ ذریعہ معاش وو ٲورازم، هغه داسے کبیناست چه د هغه تاسو اندازہ نہ شی کولے۔ سپیکر صاحب، مونرہ دا درخواست کوؤ، پرون مونرہ یو قرارداد پیش کرے وو نو ما تہ ٲیر افسوس دے چه زمونر خنے ورونرہ د هغه مخالفت کرے وو، دا ئے نہ وو کتلی چه دا مونرہ پہ کوم درد، پہ کوم تکلیف باندے پیش کرے دے یا د کومو

حالاتو سره مونږه مخامخ يو خونن هم زمونږ هغه حال دے ، زمونږه هغه مجبورئ دى ، زمونږه هغه بے کسئ دى کوم چه زمونږ يو کال مخکې بے وے۔ زما به دا درخواست وى زمونږ صوبائى حکومت ته چه هغه په مرکزى حکومت باندے دا زور راوولى چه که دا فوج د دغه شر خوبنو خلاف آپريشن کوى نو دا داسے په مؤثره انداز باندے اوکړى چه د دے مصيبت نه او د دے بلانه مونږه خلاص شو۔ که نه دا تش د دوى ډرامه وى او د عامو خلقو د قتلولو يو انداز وى نو بيا د دے نه زمونږه گواښ اوکړى۔ ډير څه مے وئيل غوښتل خو د هغه جذباتو د ساه د وجبے نه مے مرئ کښيناسته۔ زما يو تجويز دا دے چه هلته کوم Law enforcement agencies دى ، چه د هغوى په Salary کښے اضافه اوکړى ولے چه نن هم په هر چوک کښے پوليس مړى۔ يو طرف ته هم فوجى ولاړ وى او بل طرف ته هم فوجى ولاړ وى ، په چوک کښے د تريفک پوليس ولاړ وى ، ناسا په شوک راشى او هغه مړ کړى خو دومره همت دے فوجيانو له خدائے نه دے ورکړے چه په دے پوليسو باندے شوک Attacks کوى ، حملے پرے کوى چه د هغوى نه هم يو ډزاوباسى او مړئے کړى۔ زه بيا دا وايمه جناب سپيکر صاحب ، چه بنکاري داسے چه د څه خاص مقاصدو د پاره دغه ځائے کښے مختلفے ايجنسئ دى چه د هغوى يوه لوبه ده چه دا پرامن علاقه بدامن کول غواړى ، د دغه ځائے د بے گناه خلقو دا وينے تويول غواړى د خپلو مقاصدو حاصلولو د پاره۔ زه درخواست کومه مرکزى حکومت ته ، د هغه ايجنسو مشرانو ته چه که دا قربانى زمونږه پوره شوى وى ، د دوى اغراض او مقاصد حاصل شوى وى نو مهربانى د اوکړى ، د دے عامو خلقو د گريوان نه د دا گوتے اوباسى چه دغه ځائے کښے هم بچى په امن شى ، د تعليم هغه مسئله روانه شى ، چه بے روزگار ه خلق وى چه هغه روزگار زمونږه بحال شى۔ دا يو څو ماتے گوډے خبرے چه ، ډير څه مے وئيل غوښتل خو هغه جذبات-----

جناب سپيکر: شکرية، جناب شمشير علي خان۔ حافظ اختر علي صاحب۔

جناب شمشير علي: خو مرئ اجازت نه را کوى۔ ډيره مهربانى جى۔

(تالیاں)

جناب سپيکر: شکرية جى۔ حافظ اختر علي صاحب۔

حافظ اختر علی: بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ۔ اَلَّذِیْ اَطْعَمَهُمْ مِّنْ جُوعٍ وَّءَامَنَهُمْ مِّنْ خَوْفٍ۔
جناب سپیکر صاحب، انتہائی شکریہ ادا کوم چہ پہ دے حساس موضوع باندے
چہ دامن و امان پہ حوالے سرہ دہ او پہ ہغے باندے زمونہ مشرانو ورونرو و خپل
تقریرونہ او کرل جناب سپیکر صاحب، زہ او ایم چہ پہ خائے د دے چہ مونہ
تقریرونہ او کرو نو د ہغے نہ بہ ڀیرہ موزوں خبرہ دا وی — جناب سپیکر
صاحب، ستاسو توجہ بہ غوارم جی۔

جناب سپیکر: جی۔

حافظ اختر علی: چہ مونہ داسے خہ تجاویز پیش کرو چہ ہغہ تجاویز قابل عمل وی
او موزوں وی او بیا پہ ہغے باندے عملی کارروائی اوشی او ہغہ د دے ملک او
د ملت د پارہ او د امت مسلمہ او زمونہ د مسلمانانو د پارہ د امن یو باعث
او گرځیری۔ پہ دغہ حوالے سرہ ہڊو تذکرے تہ ضرورت نشته چہ یرہ د امن و
امان پوزیشن نن خہ دے۔ وائی چہ:

تن ها مو داغ داغ شد کوم با کجا کجا نہم

تول وجود داغ داغ دے، مالوچ بہ مونہ کوم کوم خائے کبے اپردو۔ نن کہ
مونہ پینور ژارو، نن کہ مونہ مردان ژارو، نن کہ مونہ د باجوړ او د سوات
ورونرو پہ دے غم باندے غمژن یو او یا د تول ملک او ملت لیکن پہ دغہ حالاتو
کبے یقیناً د دے حل خہ دے او د ہغے د پارہ کومہ لار خپلول پکار دی، نوزما
یو دوہ درے مختصر تجاویز دی۔ یو تجویز ورومبے زمونہ دا دے چہ د آپریشن
پہ نوم باندے دا کوم د وینورودونہ بھییری، کہ ہغہ د باجوړ آپریشن دے، کہ ہغہ
د سوات آپریشن دے، کہ ہغہ د فاتا آپریشن دے او کہ ہغہ پہ ملک کبے کوم
خائے کبے ہم د آپریشن پہ نوم باندے، د دغہ ملک د باشندگانو، د وگرو او د
اوسیدونکو، د ماشومانو او د زنانو قتل عام جاری دے نوزما بہ دا تجویز وی
چہ صوبائی حکومت د فوری طور باندے پہ دے د مرکزی حکومت سرہ خبرہ
او کپی او دا آپریشن د بند شی۔ چہ تر کومہ پورے دا آپریشن شروع وی نو پہ
دغہ حالاتو کبے امن بہ عنقا وی۔ پہ دغہ حالاتو کبے د امن موجودگی دا د
"جوئے شیر لانے کے مترادف ہے"، دا بہ ہسے مونہ خام خیالی کوڑ او خوش فہمی

کبنے بہ مبتلا یو، نو یو خو زما تجویز دا دے او دویم دا دہ چہ دا کوم حالات جوڑ دی پہ سوات کبنے او یا پہ دے نورو خایونو کبنے، زمونہ ډیرو ورونرو محترمو هغه ته اشاره او کره او د هغه وضاحت ئے او کرو چہ تشدد او جنگ، دا چرته هم د مسئلے حل نه دے جوڑ شوے۔ په دے باندے دا ټول ایوان تقریباً متفق دے، لہذا مذاکراتو لار د واغستلے شی او هغه خلق چہ نن هغوی ټوپکو ته لاس کرے دے او نن هغوی په دے ملک کبنے کوم حالاتو ته رسیدلی دی، باقاعدہ د هغوی سره د ناسته اوشی، د هغوی سره د خبره اوشی او د هغوی چہ کوم قانونی، شرعی مطالبات دی، هغه د فوری طور باندے عملی کرے شی۔ زہ دا خبره واضح کول غواړم چہ کہ په ملاکنډ ډویژن کبنے نن خصوصاً دا هور بل دے او د هغه د پاره صوفی محمد صاحب رها کرے شو او د هغه سره کومے معاہدے کرے شوے دی د شریعت نظام عدل په حوالے سره یا د شریعت ریگولیشن په حوالے سره نوبیناً صوبائی حکومت د په دیکبنے خپل کردار ادا کړی او مونږه هم As a party چہ زمونږ نه په هغه کبنے څه تعاون دوی حاصلول غواړی، هغه به ورته انشاء اللہ حاصل وی۔ علماء د په اعتماد کبنے واخلی، مختلف د پارټو مشران د په اعتماد کبنے واخلی او هغوی د په دے د مرکزی حکومت سره خبره او کړی او دریم اخیری تجویز زما دا دے چہ یواځے دا شریعت، دا اسلامی قانون او نظام عدل صرف د ملاکنډ ډویژن د پاره حل نه دے، د هغه د پاره خو یقیناً دا حل دے خو د هغه سره سره په ټول ملک کبنے قرآنی نظام عدل، زہ به جناب سپیکر صاحب، دا خبره او کړم چہ د دے ملک د نیمے صدئ نه زیات وخت تیر شوے دے او مختلف علاجونه اوشو، مارشل لاء گانے راغلی، جمهوریتونه راغلل، مختلف حکومتونه Change شول خو "مرض برهتا گیا جوں جوں دواکی"، لہذا د کوم مقصد او په کوم نوم باندے چہ دا ملک آزاد شوے وو چہ "پاکستان کا مطلب کیا لا الہ اللہ محمد رسول اللہ"، دلته کبنے د هغه نظام، هغه اسلامی قانون، هغه د قرآن نظام په صوبه سرحد کبنے او په ټول ملک کبنے نافذ شی۔ دا زما تجویز دے چہ انشاء اللہ په دے سره به امن راخی او په دے سره به دے خاورے ته استحکام نصیب کیری۔ شکریه، جناب سپیکر۔

جناب سپیکر: شکریه جی، حافظ صاحب! شکریه۔ وقار احمد خان، وقار احمد خان۔ (تالیاں)

جناب وقار احمد خان: اَعُوذُ بِاللّٰهِ مِنَ الشَّيْطٰنِ الرَّجِيْمِ۔ بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ۔ شكريه جناب سپيڪر صاحب، چه تاسو په دے اهم موضوع باندے ما له د خبرو کولو اجازت را کړو۔ جناب سپيڪر صاحب، دا يو داسے موضوع ده که په دے باندے مونږه ثابت کال کښينو او لگيا شو، خبرے پرے کوؤ نو زما خيال دے چه کمے به وی خو څنگه چه زمونږه دے ورور خبره او کړه چه عملی اقدامات مونږ له پکار دی چه داسے عملی اقدامات اوشی چه د دے مصیبت نه مونږه خدائے خلاص کړی۔ زما يو تجویز دے جی چه مشرف صاحب لاړو خولا تر اوسه پورے د هغه هغه پالیسیانے په مونږه باندے مسلط دی، جناب سپيڪر صاحب، ستاسو په توسط باندے مرکزی حکومت ته زما دا خواست دے چه هغوی چه کوم ان کیمره، بریفنگ اجلاس کړے دے او کوم جائنت ریزولوشن ئے راوستے وو چه په هغه باندے فوری طور عملدرآمد او کړے شی نو زما دا خيال دے او یقین مے دے انشاء اللّٰه چه که سل په سل نه وی نو دا سا ته، ستر فیصد امن به خدائے پاک خود بخود انشاء اللّٰه بحال کړی۔ جناب سپيڪر صاحب، تفصیلاً خبرے زما دے ورور ډاکټر شمشیر صاحب او کړے، په هغه کښے زه نه ځم خو چه کومو حالاتو سره مونږه مخ شوی یو، خو زما یو بل ریکویسټ دے جی، یو جائنت انکوائری کمیشن د جوړ کړے شی او کښینولے د شی او دا محرکات دا وکتلے شی چه یره زمونږه دا د گلونو په شان صوبه پختونخوا ولے د دے حالاتو سره مخ ده؟ جناب سپيڪر صاحب، که مونږه او گورو نو په دیکښے ډیر دغه چه دے، مونږه خو چه راغلی یو نو اے این پی ټارگټ ده چه یره د دوی د لاسه آپریشن کپړی او دا چل دے او دا چل دے، نو اے این پی د عدم تشدد پیروکار ده، هغه چرته تشدد نه غواړی خو زما خيال دے چه دا کوم قتل وغارت زمونږ په سوات او ملاکنډ ډویژن کښے اوشو نو سابقه حکومت به په دیکښے زیات ذمه واروی او د کومو حالاتو سره چه مونږه مخ یو، دا د هغه سابقه حکومت د پالیسو تسلسل دے چه کوم باندے چشم پوشی اختیار کړے شومے ده۔ په ثبوت باندے آن ریکارډ دی، بعضے واقعات چه زه ئے په دے فلور بیانوم چه داسے داسے واقعات په سوات کښے شومے دی۔ سابقه حکومت کښے چه په ټرکونو بارود نیولے شوی دی، په ټرکونو اسلحه نیولے شوی دی او هغه بیا پریښودے شومے دی، زما دا خواست

دے دے ہاؤس، دے فلور پہ توسط سرہ چہ دے دانکوائری اوشی او الزام راخی او زمونہ دے این پی پہ سر باندے پریوخی۔ زہ د خپل اے این پی مشرانو تہ خراج تحسین پیش کوم چہ د بارود و پہ ڊھیر باندے مونہ راغلی یو او دوئی چہ کوم اقدامات اوچت کرل او د امریکے خلاف، دے مشرف خلاف او یو داسے عمل ئے شروع کرو خو نہ پوھیہرم چہ زمونہ ہغہ خبرہ، کوم یو دغہ لگیا دے، دریم قوت نہ غواری چہ زمونہ پہ دے خاورہ د امن راشی۔ یو داسے جائتہ انکوائری کمیشن د مقرر شی چہ یرہ دا څوک کوی او ولے کوی؟ جناب سپیکر صاحب، د سوات پہ حوالہ یو دوه درے خبرے بہ او کرم۔ کوم مین روڈونہ، بلاست چہ اوشی چرتہ پہ روڈ باندے نو ہغہ روڈونہ بند کری چہ د ہغے زمونہ عوامو تہ ڊیر تکلیفات وی او یو درے روڈونہ دی چہ پہ ہغے کنبے ئے دیوالونہ وھلے دی، دیوالونہ۔ زنانہ مریضان پہ سیندونو کنبے پنبے ابلے پنبے پورے اوخی، نو ستاسو پہ توسط سرہ مرکزی حکومت تہ زما دا خواست دے، صوبائی حکومت تہ چہ دغہ آرمی تہ وینا او کرمے شی چہ یرہ دغہ روڈونہ کم از کم کھلاؤ شی چہ دا خلق مریضان، او د عوامو دا تکلیف بہ کم از کم لڑ کم شی۔ بل پاسپورٹ آفس ہلتہ پہ سوات کنبے بند شوے دے جی، خلق شی مختلفو ضلعو تہ۔ دیو ضلعے، آن دی فلور زہ دا وایم چہ بونیر تہ زما د حلقے پینخہ کسان تلے دی او ہغہ ڊائریکٹر ترمے پچیس سو روپیہ ایکسٹرا غوبنتلے دی، کہ تاسو پچیس سو روپیہ ایکسٹرا راکوئی نو زہ بہ درلہ پاسپورٹ Renew کرم، گنی نہ ئے Renew کوم، نو دوه کسانو پکنبے پچیس سو ورکرمے دی، ہغوی لہ ئے Renew کرمے دی او درے کسان چہ دی، ہغہ واپس راغلی دی۔ نو پہ دے ہاؤس، دے ہاؤس پہ توسط زہ دا۔۔۔۔۔

جناب سپیکر: منسٹر صاحبان سے گزارش ہے کہ یہ جو فریاد ممبر صاحب کر رہے ہیں، یہ ذرا غور سے سنیں اور یہ لکھ لیں، شکریہ جی۔

جناب وقار احمد خان: دے ہاؤس پہ توسط سرہ زہ دا سوال کوم۔۔۔۔۔

جناب سپیکر: شکریہ جی۔

جناب وقار احمد خان: چہ دغہ مختلفو ضلعو تہ د دا دغہ ہم اوشی چہ مونہ خوراغلی یو چہ د سوات خوداسے حالات دی چہ ہلتہ کنبے نہ شی او سیدے چہ عوامو تہ

دا ریلیف پہ آسانہ ملاؤیدے شی چہ کہ پہ پشاور کنبے وی، کہ پہ مردان کنبے وی، کوم Legal طریقہ چہ وی، د هغے مطابق د جی هغوی ته، کہ پاسپورٹ وی او کہ نادرا وی، چہ د دے بندوبست اوشی او نور پہ دے باندے زما دا مشران ناست دی، دوئی به هم خبرے او کیری او زما دے ورور چہ کوم تفصیلات بیان کړل، په امن باندے کہ مونږه لگیا یو نو د امن و امان په لحاظ باندے او په خبرو باندے نو کال پرے هم لگی خو عملی اقدامات پکار دی او دا کوم جائنټ ریزولوشن پاس شوے دے چہ په هغے فوری عملدرآمد اوشی او آخرنی خبره جی، چہ کوم د ملاکنډ شرعی ریگولیشن دے، زمونږه د صوبائی حکومت مشرانو چہ کومے هله زله کړے دی، صوبائی حکومت او مرکز ته ئے لیرله دی چہ هغه فوری طور نافذ شی نو کم از کم د ملاکنډ دا هور به ډیر زر ډیر کم شی۔ ډیره مهربانی جی۔

جناب سپیکر: شکریه وقارخان۔ وقارخان! شکریه۔ عطیف خان۔ عطیف خان! پلیز۔

جناب عطیف الرحمان: اَعُوذُ بِاللّٰهِ مِنَ الشَّيْطٰنِ الرَّجِيْمِ۔ بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ۔ جناب سپیکر صاحب، ډیره مننه چہ په دے ډیره اهمه موضوع د مونږ له د خبرو کولو موقع راکړه او زه د دے خپل هاؤس د ممبرانو صاحبانو نه او د دے وزیرانو صاحبانو نه دا مطالبه کوم چہ حقیقت دا دے چہ نن د دے صوبے په حوالے سره په یو ډیره اهمه ایشو باندے خبرے کیری نو پکار دا ده چہ ټول ملگری ډیر سنجیده کنبینی او دا خبرے واورى د هغوی۔ دا یوازے زمونږه د ضلعے خبره نه ده یا د مردان ضلعے خبره نه ده، دا د ټولے صوبے خبره ده او حقیقت دا دے چہ نن ټول ملگری په دے جنجال کنبے مبتلا دی۔ کوم ځائے کنبے اغواء گانے کیری، کوم ځائے کنبے بم بلاستونه کیری، کوم ځائے کنبے راکټونه رالږه کیری نو کم از کم د دے یو مستقل حل پکار دے چہ آیا څه حل به ئے وی؟ خودا خبره زه ډیر په افسوس سره کوم چہ نن زمونږه په دے کیلو کنبے حقیقت دا دے چہ د نن نه یو درے څلور ورځے مخکنبے یوه ورځ مختص کړے شوے وه، پکار دا وه چہ زمونږه د صوبے آئی جی پی صاحب دلته کنبے ناست وے، زمونږه د صوبے چیف سیکرټری صاحب دلته کنبے ناست وے، نور زمونږ د صوبے وزیران صاحبان دلته کنبے ناست وے خو حقیقت دا دے هیچ چا سره د دے هډو څه غم

نشہ چہ آیا پہ دے صوبہ کنبے خہ کیری او خہ نہ کیری؟ (تالیاں)

سپیکر صاحب، تاسو ہم پہ دے پینور کنبے گرخی راگرخی او دا ٲول ممبران صاحبان گرخی راگرخی۔ تاسو او گورئ ٲول پینور بنار کنبے ئے خائے پہ خائے باندے بیرئرز لگیدلے دی او خائے پہ خائے باندے خلق د بسونونہ، د ویگنوںہ راکوزوی او پولیس والا ورلہ پہ جیونو کنبے گوتے وہی او کوم خلق چہ دا واردات کوی یا خہ بم بلاست کوی یا داسے نور خہ خود کش راخی نو ہغہ پہ دے طریقو سرہ بنار تہ نہ رانوخی، ہغوی تہ دا طریقے معلومے وی۔ پکار دا دہ، زہ ٲرون نہ ہغہ بلہ ورخ د جمرو د نہ راروان وومہ، دا خبرہ زہ ٲیر پہ افسوس سرہ کوم او د ہغے ریکارڈنگ ما سرہ پہ دے موبائل کنبے موجود دے چہ زہ د کارخانوںہ را او ریدم نو ہلتہ چہ کوم بیرئرز لگیدلے دے، د جمرو د نہ چہ کوم غت گاٲی راخی، د ہغے ٲمپرے، نو کیدے شی پہ ہغہ ٲمپرو کنبے بارود موجود وی او ہغہ بارود دے پینور تہ راخی او بیا دے اسمبلی تہ راشی نو د ہغے نہ پولیس والا دوہ سوہ روٲی فی گاٲے اخلی او باقاعدہ لاس ئے ورتہ راویستے وی۔ کہ خوک وائی چہ دا دروغ دی نو زہ ئے ورتہ پہ دے ویڈیو ریکارڈنگ کنبے بنایم۔ (تالیاں) بلہ خبرہ دا دہ چہ ما د ہغہ حوالدار نہ ٲوس او کرو، ما وئیل چہ دا تاسو ولے اخلی نو وئیل ئے چہ دا یوازے زہ نہ اخلمہ، وئیل ئے چہ دا پیسے د آئی جی پی صاحب تر کورہ ٲورے خی۔

(تالیاں) نو چہ زما آئی جی پی پہ دغہ خیزونو کنبے Involve وی او دا پیسے د ہغہ کور تہ خی نو ہغہ بہ زما د دے صوبے خہ غم او کری؟ زہ دا مطالبہ کوم۔۔۔۔۔

(شور)

جناب سپیکر: یہ آپ اس پہ خوش ہو رہے ہیں یا کچھ حتمی کا اظہار ہے؟

(شور)

جناب عطیف الرحمان: داسے شوے دی جی، داسے شوے دی۔

جناب سپیکر: جی، عطیف خان۔

جناب عطیف الرحمان: زہ دا مطالبہ کوم چہ دا کوم بیرئرز دوئی لگولی دی، مہربانی د اوکری او دا بیرئرز د دوئی فوری طور باندے تولے ختمے کری۔ خائے پہ خائے عام اولس تہ دا تکلیف دے، مونہ د دے اولس نمائندگان یو، ہغوی مونہ لہ ووت راکری دے، مونہ نہ دا تپوس خلق کوی چہ یرہ چرتہ لار شو نو وائی چہ دا بیرئرز لگیدلے دے نو مہربانی د اوکری، دا بیرئرز د فوری طور باندے ختم کری شی۔ بیگا پہ حیات آباد کبے یو کور تہ کسان وراویدلے وو او خلور کسان ئے پہ یو کور کبے وژلے دی، روزانہ دا واقعات کیڑی او حقیقت دا دے چہ پہ دے خیزونو باندے ہیچ چا سرہ د دے ہدو خہ غم نشتہ۔ د دے یو مشترکہ لائحہ عمل تیارول پکار دی چہ یرہ د دے د پارہ مونہ تہ خہ کول پکار دی؟ پکار دا دہ چہ خنگہ د دے د پارہ یو فارمولا جوڑیڑی چہ د تریڑی بنچ نہ ہم پکبے کسان واغستلے شی، د اپوزیشن د ملگرو نہ ہم پکبے کسان واغستلے شی او پہ ہغے باندے عملدرآمد اوشی نو کم از کم زمونہ د دے صوبے خلقو تہ بہ دا مشکلات نہ وی۔ زہ دا یوہ مطالبہ پیش کوم چہ د تیرو شپا رسو اولسو کالو راسے د امریکن قونصلیت سرہ دا لارہ بندہ دہ، صدر تہ ترے نہ خلق تلے راتلے نہ شی۔ پیسنور تول داسے شوے دے، یو خائے چہ کوم دے، صرف یو خائے کبے سرے 'ان، آؤت' کولے شی نو مہربانی د اوکری شی دا کومے ناکے چہ لگیدلے دی بے خایہ، دا د فوری طور باندے ختم کری شی۔

(تالیان) بل دلته کبے د داسے افسران راوستلے شی، دلته کبے سی ایس پی افسران راشی، ہر سرے خپلہ یو نوے تجربہ کوی، ہغہ د جرگو والا افسران پہ دے پولیس کبے موجود دی، ہغوی د راولی او پہ دے مختلفو تہانرو کبے د ہغوی کبینوی، مختلفو پولیس سٹیشنو تہ د راولی او د علاقے مشرانو سرہ د باقاعدہ مشاورت اوکری چہ آیا دا مشکلات دی، دا بہ مونہ خنگہ ختموؤ؟ نو د دے د پارہ یو تھوس منصوبہ بندی پکار دہ چہ پہ ہغے باندے عملدرآمد اوشی۔ یرہ مہربانی جی۔

جناب سپیکر: شکریہ، عطیف خان۔ مولوی عبید اللہ خان صاحب، مولوی عبید اللہ خان صاحب۔

مولوی عبداللہ: الحمد للہ، حمداً كثيراً طیباً مبارکاً فیہ۔ اَعُوذُ بِاللّٰهِ مِنَ الشَّيْطٰنِ الرَّجِيْمِ۔
بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ۔ اَهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيْمَ O صِرَاطَ الَّذِيْنَ اَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ O غَيْرِ
الْمَغْضُوْبِ عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّالِّيْنَ۔ جناب سپیکر، زہدیر مشکور یم ستاسو چہ ما لہ
دے سلسلہ کنبے وخت ملاؤ شو۔ سب سے پہلے میں عرض کر رہا ہوں کہ جتنی انسان کی زندگی
اہم ہے، اتنی ہی انسان کو دنیا میں زندگی بسر کرنے کیلئے امن وامان کی ضرورت ہے۔ آج کل ہمارے ملک
میں اور خصوصاً دنیا کے مسلمانوں کے اوپر جس قسم کی ابتلاء، آزمائش اور عذاب خدا کی طرف سے ہو رہا ہے
ابھی، یہ ایک قسم کی ابتلاء اور آزمائش ہے لیکن مسلمان کی شان کیسا تھ یہ بات نہیں ہے کہ وہ کبھی مایوس ہو
اور اپنے ہتھیار کو پھینک دیں، یہ آج سے نہیں، یہ ازل سے شروع ہے اور آخر تک ہوگا۔ ہمارے دادا
حضرت آدم علیہ السلام جو کہ حق کیلئے خدا نے دنیا میں مبعوث فرمایا تھا، ان کے ساتھ ساتھ ابلیس بھی تھا
اور ان کے بعد حضرت ابراہیم علیہ السلام تھے جو حق کی بات کر رہے تھے، ان کے ساتھ نمرود بھی تھا جو کہ
شیطان کا پیروکار تھا۔ ان کے بعد حضرت محمد ﷺ تھے، آپ ﷺ کے مقابلے میں مشرکین عرب اور
فرعون قسم کے لوگ تھے اور اس کے بعد ہمارے اس ملک میں، ہند میں مسلمانان ہند تھے، ایک طرف
سے برطانیہ کے گورے انگریز تھے جو کہ شیطان کی طرف سے آ رہے تھے اور ایک بڑے منصوبے کے
ساتھ ایسٹ انڈیا کمپنی کے بہانے اور منافقت کے ذریعے سے تجارت کرنے کیلئے آئے تھے، آپس میں
ہمیں لڑا کر وہ حکمرانی کر رہے تھے۔ جناب والا، یہ ایک حقیقت ہے کہ سوات میں کیا ہو رہا ہے؟ باجوڑ
میں کیا ہو رہا ہے؟ اس قسم کی باتیں ہو رہی ہیں، میرے خیال میں یہ بہت ہی معمولی بات ہے، ہم کو اصل
بات پر ذرا توجہ مرکوز کرنی پڑے گی۔ وہ یہ ہے کہ شیطانت اور رحمانیت کا آپس میں ابتداء سے جو مقابلہ
آتا رہا ہے، آخر تک ہوتا رہے گا، ایک طرف شیطان ہے تو دوسری طرف رحمان ہے۔ شیطان جو کہ آج
کل ہماری مخالفت میں ہے، جو ہندوستان میں ہو رہا ہے، یہ افغانستان میں جو ہو رہا ہے، عراق میں جو ہو رہا
ہے، یہ ایک شیطانت ہے، یہ Deeply ایک سازش ہے مسلمانوں کو تباہ و برباد کرنے کیلئے۔ کیا حق پہنچتا
ہے امریکہ کو کہ وہ عراق کے مسلمانوں کو تہمتیں نہس کرے؟ کیا حق پہنچتا ہے امریکہ کو کہ اتنی دور سے،
انتہائی مغرب سے انتہائی مشرق میں آ کے ہندوستان کے مسلمانوں، افغان بھی ہندوستان کے مسلمانوں کی
ایک شاخ ہے، کو تہمتیں نہس کر کے خراب کر دے؟ جناب والا، جہاں تک میں سمجھتا ہوں یہی بات ہے کہ
خلفاء راشدین کے بعد جو حکومت اس روئے زمین پر آئی تھی، وہ طالبان کی حکومت افغانستان میں تھی۔

ہماری آنکھوں کے سامنے اس میں جو حکومت کے خصائص تھے، حکومت میں جو اچھائیاں تھیں، جو رحمان کی طرف سے بھیجی ہوئی ترتیب ہے، وہ اسی طالبان کی حکومت میں موجود تھی۔ وہ یہ ہے کہ وہاں پہ کوئی چوری نہیں تھی، کوئی امن وامان کی خرابی نہیں تھی، کوئی نشہ کرنے والے، کوئی شراب خور لوگ نہیں تھے اور کوئی وہاں چرس بچنے والا، کوئی ایفون کاشت کرنے والا نہیں تھا۔ یہی تھا کہ افغانستان میں طلباء کی حکومت جو کہ ایک جہت تھی رحمان کی حکومت کی طرف سے، وہ تھی۔ ان لوگوں نے جو کہ ہمارے ازلی دشمن ہیں عالم اسلام کے، آج تک جو ہمارے ازلی دشمن ہیں مسلمانوں کے، وہ یہی لوگ ہیں، انہوں نے سوچا، اسلام کی تاریخ کو انہوں نے دیکھا، ایک وقت وہ تھا کہ ہمارے مسلمانوں کی حکومت اٹلی، سپین اور بوسنیا میں تھی، ان کے ذہن میں یہی باتیں ہیں۔ آج کل بھی اگر ہم مسلمان متحد ہو گئے، اگر ہم مسلمانوں میں جو اسلام کی سپرٹ اور روح ہے، وہ بیدار ہو جائے تو کوئی دور کی بات نہیں کہ یہ دنیا خدا نے مسلمانوں کیلئے بنائی ہے اور یہ ہماری میراث ہے۔ مسلمانوں کو حکومت کرنے کیلئے اس دنیا میں خدا نے بھیجا ہے اور اس کو ہٹانے کیلئے یہی جو ہیں، حضرت محمد ﷺ کی تعلیمات کو نہ ماننے والے لوگ، ہمارے حضرت محمد ﷺ کی تعلیمات کو خراب کرنے کے درپے ہیں۔ جناب والا، یہ جو ہمارے ملک کے اندر خرابیاں ہو رہی ہیں، میری کچھ دو تین تجاویز ہیں، آپ نوٹ کریں۔ وہ یہ ہیں کہ اب سوات میں یا ہمارے فرنٹیئر میں امن وامان کے اس قسم کے مسائل ہیں کہ کسی چیز کو حاصل کرنا، کسی جائیداد کو حاصل کرنا، کسی پراپرٹی کو حاصل کرنا، حکومت حاصل کرنے کیلئے یہ لوگ جدوجہد نہیں کرتے ہیں، جہاں تک میں سمجھ رہا ہوں۔ اب صوفی محمد صاحب کہتے ہیں کہ نظام عدل، نظام اسلام لے آئیں اور کہتے ہیں میں ذمہ داری لیتا ہوں کہ سوات میں امن وامان ٹھیک ہو جائے گا تو کیا رکاوٹ ہے کہ اس کو ہم نہ مانیں؟ یہ سپرٹ، جمہوریت کی یہ روح ہے کہ جہاں لوگ جس نظام کو چاہیں، اس نظام کو ہمیں دینا چاہیے۔ اب سوات کے لوگ، باجوڑ کے لوگ یا ادھر ادھر کے لوگ ہیں، وہ کہتے ہیں کہ بھئی ہمیں نظام اسلام دے دیں، اس میں کونسی خرابی ہے کہ ہم نہ دیں؟ جب ہم دیں گے تو یہ ہمارے فائدے میں ہے کہ وہاں امن وامان ہوگا، لوگ خوش ہونگے جبکہ یہ ایک جمہوری حق بھی ہے۔ ہم کہتے ہیں کہ جمہوریت، جمہوریت، جب سو فیصد لوگ کہتے ہیں کہ بھئی ہمیں جمہوریت کے مطابق اسلام کا نفاذ دے دیں تو کیوں نہیں دیتے ہم؟ اگر نہیں دیتے ہیں تو میں صوبائی حکومت کو ٹارگٹ نہیں بناؤں گا کیونکہ صوبائی حکومت میں اس نظام کو دینے کی وہ طاقت اور سپرٹ ہے ہی نہیں۔ ہماری مرکزی حکومت کے لوگ بھی، اسی اسمبلی میں جو بیٹھے ہیں، ان کی اکثریت مرکزی

حکومت میں شامل ہے، ان پر میرا اعتراض ہے، ان سے میری عرض ہے کہ اپنی اپنی پارٹیوں سے مانگیں سوات میں اور جب ہمارے لوگ فرنٹیئر میں اسلامی نظام چاہتے ہیں تو کیوں نہیں دیتے؟ فقط ہم وزارتیں لینے کیلئے نہیں آئے ہیں۔ وہاں مرکز میں ہمیں چاہیے کہ جو چیز ہمیں، ہمارے فرنٹیئر میں جن لوگوں نے ہمیں ووٹ دیا ہے تو وہ جو نظام ہم سے چاہیں، وہ اگر ہم نہیں دے سکتے ہیں تو ہم اس ایوان سے مانگیں جس ایوان کے ہم ممبر ہیں، جس ایوان کے ہم نمک خوار ہیں۔ جناب والا! اس سلسلے میں مزید عرض کروں گا کہ اسی ایوان میں ہم نے ووٹ دیا ہے جنرل مشرف کو ہٹانے کیلئے اور نئے صدر کے انتخاب کیلئے ہماری یہی سپرٹ تھی، ہمارا یہی تقاضا تھا اور ہمارا یہی دعویٰ تھا کہ ہم اس پالیسی کو تبدیل کریں گے۔ جب جنرل مشرف چلا جائے گا تو پالیسی تبدیل ہوگی، یہاں امن وامان ہو گا اور ہم آرام سے بیٹھیں گے اور جو انسان کی فطری تقاضے ہیں، اس میں امن وامان ہے، اسی فطری تقاضے میں ہم آئیں گے لیکن ہر ایک ممبر، یہاں وقار صاحب ہیں، اور ہیں، اور ہیں اور یہ سارے کہتے ہیں کہ ہمارا کسی جمہوری آدمی کو ووٹ دینا اور دوسرے آدمی کو ہٹانا، تو جس مقصد کیلئے ہم نے ووٹ دیا تھا، وہ مقصد تو آج زیرِ رو ہے بھئی، تو پھر ہمیں یہ جھوٹ بولنے یا غلط بیانی کرنے کا کیا فائدہ ہے؟ یہی جھوٹ، یہی فریب اور یہی بددیانتی سے ہمارا ملک خراب ہو رہا ہے اور خراب ہو بھی چکا ہے، ملک کے دو ٹکڑے بھی ہو گئے ہیں، مزید ہمارے دشمن پچھلے پڑے ہوئے ہیں کہ ٹکڑے ٹکڑے کریں۔ خدا را یہ میں صوبائی حکومت کی طرف سے، اس ایوان کی طرف سے، مرکزی حکومت میں جو ہمارے عمائدین اور ہمارے صوبے کے جو نمائندے وہاں حکومت میں شامل ہیں، ان سے درخواست کروں گا کہ کیوں ہم سے جھوٹ بلوار ہے ہو؟ آپ لوگوں نے یہی کہا تھا کہ ہمارا نظام تبدیل ہو گا اور امن وامان ہو گا، ہماری پالیسیاں تبدیل ہونگی، کیا کوئی تبدیلی آپ محسوس کر رہے ہیں؟ میں تو محسوس نہیں کر رہا ہوں۔ ہم کہتے ہیں کہ خدا کیلئے یہ جھوٹ بولنا بند ہونا چاہیے۔ دوسری بات یہ ہے کہ ہندوستان ہمارا اذلی دشمن ہے، ہندوستان نے کبھی ہمیں تسلیم نہیں کیا ہے، ہندوستان نے کبھی ہماری مملکت کو تسلیم نہیں کیا ہے، جب بھی موقع ملتا ہے تو ہمیں زیر کرنے کی کوشش کرتا ہے، ہمیں خراب کرنے کے درپے ہے۔ دیکھیں 1971 میں کیا ہوا؟ اتنے لوگ، وہ سارے آپ لوگ کر رہے ہیں لیکن میرا کہتا ہے کہ آج ہمارے ملک میں میڈیا کے ذریعے سے ہندوستان جو زہر ہمیں کھلا رہا ہے، جو فحش قسم کے فوٹوز، جو بے دین قسم کی عورتوں کے فحش فوٹوز جو ہمارے معاشرے میں آرہے ہیں، میں کہتا ہوں کہ ہمیں ذلیل کرنے میں اور ہمارے ملک کو خراب کرنے میں اور ہمارے نوجوان طبقے کو خراب کرنے میں سب

سے بڑا ہاتھ ہندوستان کی مداخلت ہے۔ جناب والا، میں یہ اس ایوان کے ذریعے سے مرکزی حکومت کو عرض کروں گا کہ ہندوستان کے جتنے فحش قسم لٹریچر ہمارے پاس آرہے ہیں، محکمہ تعلیم خود بخود یہ نوٹس لے کر خدارا اس چیز کو ختم کرے تاکہ ہم آرام سے بیٹھیں اور اپنے ملک کے نظام کو چلانے کے قابل ہو سکیں۔ وَاٰخِرُ الدَّعْوَانَا اِنَّ اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعٰلَمِيْنَ۔

جناب سپیکر: شکریہ، مولوی صاحب۔ سعیدہ بتول ناصر بی بی۔ حیدر علی خان، ڈاکٹر حیدر علی خان۔

ڈاکٹر حیدر علی: بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ۔ سپیکر صاحب، دیرہ مننہ چہ ما لہ مو موقع راکرہ۔۔۔۔۔

(قطع کلامیاں)

جناب سپیکر: میں ایک گزارش کرتا ہوں تمام سینیئر ممبران اور لیڈران صاحبان سے کہ ہمارے جن معزز ممبران صاحبان نے اس سیشن میں اب تک بات نہیں کی ہے، ان کو آج ہم موقع پہلے دے رہے ہیں کیونکہ ان کا بھی حق بنتا ہے، ان کی بھی Grooming کرنی ہے۔ آپ مہربانی کر کے تھوڑا سا حوصلے سے کام لیں، آپ کو پورا موقع ملے گا اور سب سے زیادہ ٹائم آپ لیڈران صاحبان کو ملے گا لیکن آج میرے ان نئے معزز راکرین کو ذرا موقع دے دیں، شکریہ جی۔ حیدر علی خان، Carry on۔

ڈاکٹر حیدر علی: مہربانی جی، ستاسو پہ دے ہم مننہ کوم چہ نن دا د دومرہ د اہمیت و Topic تاسو پہ ایجنڈا کنبے شامل کرے دے خود یوے خبرے سرہ اتفاق نہ کوم چہ دا نوم مو ورلہ صحیح نہ دے ور کرے۔ 'امن و امان' د دے مسئلے د پارہ یو دیر معمولی تہکے دے۔ پہ مونر بانندے یو عالمی جنگ مسلط کرے شوے دے او دا عالمی جنگ پہ اول خل نہ، پہ دویم خل، ہسے خو مونر وایو چہ پہلی جنگ عظیم، دوسری جنگ عظیم خود Cold war مرکز چہ زمونرہ خاورہ وہ، آیا دغہ سور جنگ عالمی جنگ نہ وو؟ یا دا نن چہ G.W.T ورتہ وائی 'Global war against terror'، دا عالمی جنگ نہ دے؟ رید کر اس پخپلہ بانندے خو ورے مخکنبے دا علاقہ War zone گر خولے دہ۔ پہ داسے حالاتو کنبے پہ دے قوم بانندے یو ذمہ واری راخی او بیبا د قوم دھر وگری نہ علاوہ پہ دے منتخب ایوان بانندے د تولو نہ لویہ ذمہ واری دہ چہ پہ دے وخت کنبے دا خپل تبول واپرہ اختلافات، خپلے تولے ذاتی او سیاسی ایجنڈے پہ شا کری او د دے قوم د بچاؤ

د پاره، د دے قوم د تحفظ د پاره داسے عملی اقدامات پورته کړی چه دا جنگ چه کوم زمونږ په اختیار کبښه نه دے خو چه دا د دے وطن نه تیریری چه کم نه کم نقصان سره مونږ مخامخ شو او دلته کم نه کم نقصان او کړی- ځکه چه د کښه نه اخوا چه کوم نقصان شو دے، هغه ټول په ریکارډ دے خود هغه جنگ او د دے جنگ فرق دا وو چه هلته کښه فریقین یو سویت یونین وو او یو د هغه وخت امریکه وه- زمونږ مشرانو هغه وخت هم دا وئیلی وو چه دا د مفاداتو جنگ دے، دا د اسلام جنگ نه دے خو په هغه وخت هم ډیرو مشرانو خصوصاً زمونږ ډیرو محترمو مذهبی مشرانو د هغه خبرے سره اتفاق نه کولو خون دا منی- نن د هغه جنگ په نتیجه کښه اسلام تاوان او کړو، مسلمان وهل خوری خود هغه جنگ او د دے جنگ بنیادی فرق دا دے چه په هغه کښه پښتانه دواړه طرف ته فریق وو، ډائریکټ فریق نه وو خود فریق سره ډله ایز وو- نن د یو عالمی سازش لاندے پښتون قوم، دا War against terror چه دے نو د Terrorism او د Terror مرکز چه دے، هغه پښتون قوم بللے شو دے- زمونږ خپلو مشرانو په عالمی فورمونو باندے دا خبره کړے ده چه پښتانه من حیث القوم دهشتگرد او انتها پسند دی- نن دا جنگ چه دے، دا د ټولے دنیا او د پښتون په مینځ کښه دے- زمونږ دا فرض جوړیږی چه په دیکښه مونږ ډیر د سنجیدگۍ نه کار واخلو- د دنیا هغه مائید سیټ چه کوم جوړ شو دے په غلطه باندے، د هغه اصلاح او کړو او دلته هم داسے اقدامات پورته کړو چه هغه د دے قوم په بښیگره باندے وی- که نن هم په یو بل پورے انختی یو، مونږ د یو بل قراردادونه رد کوؤ، مونږ د یو بل مثبت خبرے رد کوؤ نو هغه ورځ لرے نه ده چه نن که دا جنگ په سوات کښه دے، مونږ فریاد کوؤ او تاسو پرے نه پوهیږی نو خدائے مه کړه دا جنگ داسے بڼکاری چه دا هر کورته، هرے کوڅے ته او هر یو بڼاریئے ته راروان دے او زمونږ دا ټول وطن په لپیټ کښه اخلی ځکه چه د یو کور په یو سراو په بل سر هور اولگی نو مینځ ئے بچ نه شی پاتے کیدے خو که مونږ څه وایو نو هم بعضے خبرے نه شو کولے خو که نه وایو نو هم زمونږ ضمیر مونږ ملامته کوی چه په دے ځائے کښه ناست یو او دا آواز نه اوچتوؤ- ډیره موده مونږ خاموشی اختیار کړه خون دا خاموشی ماتوؤ ځکه چه دهغه یو شعر مصداق چه:

پتھر بنے رہو، یہاں احساس جرم ہے بولو نہ منہ سے کچھ یہ خداؤں کا شر ہے

مونر پہ دے پوہیرو چہ دے خبر و انجام خہ دے؟ خو مونر تہ خپل تقدیر او خپل انجام معلوم دے۔ مونرہ بہ پخپلہ د خپل قوم دفاع بنہ پہ نہ کوؤ۔ چہ دے غیر تئی مرگ پہ یو بسترہ کنبے راخی، د ہغے نہ د نرتوب مرگ زر چندہ بنہ دے۔ جناب سپیکر صاحب، زمونرہ دا عقیدہ دہ چہ پہ تشدد مسئلے نہ حل کیری۔ مونر دہشت گردی او تشدد کہ د ہر طرف نہ وی، د ہغے غندنہ کوؤ، مذمت ئے کوؤ او د ہغے چرے ہم حمایت نہ کوؤ۔ دغہ تشدد کہ د ہر طرف نہ وی، کہ ہغہ پہ ملک کنبے دننہ د قوتونو د لاسہ وی او کہ ہغہ د بین الاقوامی قوتونو د لاسہ وی خو پہ تشدد کلہ ہم مسئلہ نہ دہ حل شوے او بیا د حضرت علیؓ قول دے چہ یو نظام پہ کفر سرہ چلیدے شی، یو حکومت پہ کفر سرہ چلیدے شی خو پہ ظلم، جبر او تشدد سرہ نہ شی چلیدے۔ جناب سپیکر صاحب، زہ ستاسو توجہ غوارم او دا یو خو تجاویز د دے ہاؤس د ورائندے ایردم او امید لرم چہ د دے معزز ایوان نہ بہ ہغہ تاریخی حق چہ پہ دے باندے د دے قوم قرض دے، د ہغے د پارہ عملی اقدامات پور تہ کوی او پہ دیکنبے چہ کوم تجاویز قابل عمل وی، د ہغے سفارش بہ مرکزی حکومت تہ او کم سے کم د دے فورم نہ پکار دا دہ چہ د امن پہ حوالہ باندے یو آواز پور تہ کیری نو چہ ہغہ یو وی، ہغہ متفقہ وی۔ اولئے تجویز زما دا دے چہ زمونر د صوبے کوم سکیورٹی آپریٹرز چہ مکمل مفلوج دی چہ پہ ہغے کنبے پولیس او ایف سی چہ ہغہ د دے صوبے خپل سکیورٹی آپریٹرز دی، پہ خائے د دے چہ مرکزی حکومت دلنہ War lordism پروموت کوی او د افراد سرہ پہ دغہ حوالہ باندے امداد کوی، چہ دلنہ یو نظام موجود دے، دلنہ یو حکومت موجود دے، د ہغے ادارے شتہ، پکار دہ چہ ہغہ مضبوطے کرے شی او پہ ہنگامی بنیادونو باندے زمونر د پولیس ٹریننگ، زمونر د ایف سی ٹریننگ، د ہغوی Equipment یقینی کرے شی۔ دویم تجویز زما دا دے چہ ’کرائسسز مینجمنٹ سیل‘ د پہ صوبائی سطح باندے ہم قائم کرے شی او ہغہ ’کرائسسز مینجمنٹ سیل‘ د خصوصاً چہ دا War zone کنٹرلے شوے دے، زمونر موجودہ میڈیکل ایمرجنسی سروس ہغہ نہ Cope کوی د ہغہ حالاتو سرہ خکہ چہ یواھے کہ تاسو د ایل آر ایچ ریکارڈ او گوری نو پہ روزانہ بنیاد باندے

هلته کبے د ایمرجنسی، د کیجولٹی ریکارڈ اوگورئ، اتہ سوه ایمرجنسیز روزانه یواھے ایل آر ایچ ته راخی۔ په دغه کبے ظاهره خبره ده چه ټول به دغه جنگ کیجولتیز نه وی خو نیم په نیمه به پکبے ضرور وی نو پکار دا ده چه مونږه خپل میڈیکل ایمرجنسی سروسز له توجه ورکړو۔ زمونږ صوبائی حکومت او د مرکزی حکومت چه کوم امداد دلته کبے راخی د دغه جنگ په نوم نو پکار دا ده چه دغه Divert کړی او دلته کبے هیلتنه سروسز چه دی، خصوصاً ایمرجنسی هیلتنه سروسز چه په هغه کبے بلډ بینکس دی، په هغه کبے ایمبولینس سروس دے، په هغه کبے زمونږ دا موجوده درے هسپتالونه په پینور کبے دی او په کومو ضلعو کبے چه دغه جنگ تود دے، د هغه ځائے ایمرجنسی او کیجولتی سروسز پکار ده چه په هغه کبے په War footing باندے اپ گریډیشن اوشی۔ څنگه چه زما دے ورور او ویل، زه د دے سره اتفاق کوم چه د یو کمیشن قیام چه هغه هغه اسباب معلوم کړی چه د کومے د وجے نه چه بار بار دا خاوره، دا قوم د جنگ بنکار کیری، په هغه باندے یو ریسرچ اوشی په سائنتیفک بنیادونو باندے چه آیا د هغه Geo-political location دے چه مونږه همیشه جنگ له دعوت ورکوؤ؟ نمبرایک۔ نمبر دو، آیا دا د دے قوم مزاج دے چه همیشه جنگ ځان ته رابلی او د هغه بنکار کیری؟ نمبر تین، آیا دا زمونږ د مذ هب سره هغه خصوصی جذباتی لگاؤ دے چه هغه خلق Exploit کوی او مونږ د دغه جنگ خشاک جوړیږو؟ څلورم، آیا دا زمونږ په قومی سطح هغه پسماندگی او نا پوهی ده چه د هغه نه خلق ناجائزه فائده اخلی او مونږ په خپلو کبے په یو بل وژنی؟ او که نه آیا دا زمونږ خپل ورونږه دی چه هغه د یو سازش لاندے د خپل ذاتی مفاداتو په خاطر په دے قوم باندے دا جنگ مسلط کوی، لکه د تیرو وختونو Legacy چه مونږ سره کومه پرته ده، د دے وجوهات هغه دی؟ پکار ده چه دغه کمیشن په هنگامی بنیادونو په دے څو نکاتو باندے غور او کړی، خپل رپورٹ مرتب کړی او مرکزی او صوبائی حکومت ته سفارش او کړی چه داسے اقدامات پورته کړی چه آئنده دا وطن د دغه جنگونو بنکار نه شی۔ په آخر کبے زما اخیري تجویز دا دے چه مرکزی حکومت نه هم دا غوښتنه پکار ده خو صوبائی حکومت د هم په سفارتي توگه خپل اثر رسوخ استعمال کړی او هغه بین الاقوامی

قوتونہ چہ د چا پہ ذہن کنبے دا خبرہ اچولے شوے دہ چہ پبنتون من حیث القوم دہشتگرد دے او دا طالبان چہ دی ٲول پبنتانہ دی، زہ دا خبرہ کوم چہ د خوارلسو کالوراسے دا طالبان د دے معاشرے حصہ دہ، طالب د دے معاشرے د ٲولونہ پرامن فرد وو، آخر کوم وجوہات دی چہ نن دا حالات داسے، دا زمونہ Indigenous مسئلہ نہ دہ، مونہ من حیث القوم دغہ خلق نہ یو، پبنتانہ من حیث القوم د اصولو او د جرگو، د ٲیموکریسی خلق دے، پہ ناستہ باندے خپلے مسئلے حل کوی، ٲول دا منی۔ دا جرگہ، پہ پبنتون قوم کنبے چہ دہ، دا د دے غمازی کوی چہ پبنتون قوم پہ جمہوریت باندے یقین لری، پہ خبرہ باندے یقین لری، پہ تشدد یقین نہ لری نو دا اثر رسوخ استعمالول ٲکار دی چہ کوم کار زمونہ خلاف شوے دے چہ دغہ مائندہ سیت د ہغہ خلقو ٲھیک کرے شی او پہ مونہ چہ دا کوم تشدد او بربریت روان دے چہ د دے نہ خدائے مونہ خلاص کری خکہ چہ پبنتون د روغے او د رضا، پبنتون د پبنتنے دے او ٲیرو پخوانو مشرانو دا خبرہ کرے دہ چہ پبنتون پہ رضا دوزخ تہ خی خو پہ زور جنت تہ ہم نہ خی۔ پہ آخر کنبے زہ دا خپلے خبرے د باچا خان چہ ہغہ عالمبردار وو د دے صدی، د ٲولے دنیا د امن لار بنودونکے دے، دا خپلے خبرے پہ دے ختموم چہ د تشدد نہ نفرت او د عدم تشدد نہ مینہ او محبت پیدا کیری۔ ٲیرہ مننہ۔

ٲبلک سیفٹی کمیشن

جناب سپیکر: شکریہ، ڈاکٹر صاحب۔ یہ ڈاکٹر صاحب نے بڑی اچھی تجاویز دی ہیں لیکن میرے کچھ معزز ممبران صاحبان ادھر بیٹھے ہیں، مسٹر ثاقب اللہ خان چمکنی، مفتی کفایت اللہ صاحب، وجیہ الزمان صاحب، شازیہ طہماش بی بی، شازیہ اور نگزیب اور ملک طہماش خان، آج سے کوئی چھ آٹھ مہینے پہلے، آج یہ جتنی اچھی تجاویز کچھ آپ ادھر ہاؤس میں دے رہے ہیں، ایک کمیٹی کیلئے آپ لوگوں کو ہم نے ادھر سے بھیجا تھا اور اس کا نوٹیفیکیشن بھی ہو چکا ہے کہ Police Safty Complaints Commission یا کیا چیز تھی کوئی، آج تک آپ لوگوں نے کوئی پراگرس اس سلسلے میں ہمیں نہ دی، کیا وجہ ہے؟ آج یہ اتنے جو فریاد میرے معزز ممبران صاحبان ادھر کر رہے ہیں تو آپ لوگ جا کر ادھر کیا کرتے ہیں؟

جناب ثاقب اللہ خان چمکنی: جناب سپیکر صاحب، اجازت دے جی؟ زہ بہ کہ ستاسو، جناب سپیکر صاحب، زہ بہ جی بخبننہ غوارم تاسو نہ خو زہ بہ تاسو نہ ٲیوس

کومہ جی چہ ما خو پینئخہ میاشتے مخکینے د ہغے نہ استعفیٰ ورکریے وہ او تاسو تہ مے درکریے وہ چہ دا Convey کری۔ ہغہ کمیشن باندے خو ہدو کار کیری نہ جی۔ ہغہ خوداسے عجیبہ غوندے خبرہ دہ جی چہ د پولیس کمیشن دے او Public grievances بہ Handle کوی او شوک ئے ہدو راولی نہ، د ہغے تر اوسہ پورے Inaugural meeting نہ دے شوے۔ یو گل میتنگ ئے شوے دے او ہغہ ہم ما تہ خو اطلاع نہ وہ شوے پکبنے۔ دے گل پہ بجت کبنے مونر۔ ورتہ پیسے ہم ورکریے دی، ہغہ بیوروکریسی تہ خی۔ مسئلہ خوداسے دہ چہ دا ایوان دلته ناست دے، Public representation د دے ایوان حصہ دہ، کہ پہ لاء ایند آرڈر باندے وی، گلہ مونر نہ کیری، کہ ہر یو سبجیکٹ وی، گلہ مونر نہ کیری او مونرہ خلق پہ دے باندے ملامتہ کوی چہ ستاسو حکومت دے، تاسو خلق ناست یئ، کہ اپوزیشن کبنے ناست دی او کہ پہ تریٹری بنچز کبنے ناست دی، تپوس مونر نہ کیری خو بدقسمتی داسے دہ چہ د دے وطن واک، کہ ہغہ زمونرہ دا صوبہ دہ او کہ دا ٲول پاکستان دے، د دے واک Public representation سرہ نشتہ، بیوروکریسی سرہ پروت دے۔ پہ لاء ایند آرڈر باندے خبرے کوؤ جی۔۔۔۔۔

جناب سپیکر: نہ پہ دے باندے، دس جولائی باندے ستاسو نوٹیفیکیشن د پبلک، سیکرٹری ہوم کرے دے، ہغے نہ پس تاسو۔۔۔۔۔

جناب ثاقب اللہ خان چکنی: ہیخ نہ دی شوی، سر۔ ما خکہ تاسو تہ خپل Resignation درکریے دے جی۔۔۔۔۔

جناب سپیکر: گورہ د دے ہاؤس Representation لہ، د ہاؤس representation لہ تاسو تلی وی، تاسو خو تر دے وختہ۔۔۔۔۔

محترمہ شازیہ طہماس خان: جناب سپیکر سر، ما لہ موقع راکرہ۔

جناب سپیکر: اودریرہ یو منٹ، دوئی پسے۔

جناب ثاقب اللہ خان چکنی: سر، زما لبریکویسٹ واورئ جی۔۔۔۔۔

جناب سپیکر: ثاقب خان چہ ختم کری، ہغہ نہ زہ اول سوال کوم۔

جناب ثاقب اللہ خان چمکنی: سر، دہغے مشر آئی جی پی دے، نوٹیفیکیشن ئے چیف سیکرٹری کوی او ستاسو پہ Recommendation کوی، نو چہ چرتہ Public representative ناست وی نو دہغے مشر آئی جی پی یا چیف سیکرٹری خنگہ کیدے شی جی؟ او اوس لکیا دی پہ ہغے کبنے Illegal amendments راولی جی۔ سر، مونرہ خو بہ کار ہلہ کوؤ چہ تاسو مونرہ پریردی۔ چہ زہ پخپلہ یو میتنگ راغبنتے نہ شم، چہ زہ پخپلہ میتنگ نہ شم راغبنتے نو دہغے بہ زہ، زہ بل تہ بہ ناست یمہ جی نو بیا د چیف سیکرٹری خوبنہ دہ او د آئی جی پی صاحب خوبنہ دہ یا د بیورو کریسی خوبنہ دہ چہ کلہ میتنگ راوغواری۔ ما خو سر، خلور میاشتے مخکبنے تاسو تہ پہ دے بانڈے استعفیٰ درکری دہ جی او پہ دیکبنے دا تہول Reasons مے درکری دی جی۔ سر، خبرہ داسے دہ چہ دا د لاء ایند آرڈر مسئلے جو پریری، حکومت خہ وائی؟ دا زما مسئلہ خالی نہ دہ جی۔ دے ہندوستان د مسئلے نہ پس ستاسو Elected President چہ تہولو Representatives، اسمبلیانو Elect کرے دے، ہغہ خہ وائی او ستاسو دا ملٹری بیورو کریسی خہ وائی؟ مسئلہ داسے دہ چہ واک راکری، کار رانہ اوغواری او مونرہ چہ چغے وھو سر، دلنہ کبنے چہ دا خومرہ تقریرونہ اوشو، تہولو ملگرو یو یمانہ کرے دے سر، ما پرون ہم تاسو نہ رولنگ غوبنتے دے، دے نہ مخکبنے مے ہم غوبنتے دے چہ خدائے اومنی چہ پہ دیکبنے یو، کمیشن خوک ورتہ وائی، خوک کمیٹی ورتہ وائی چہ دا جو رہ کری چہ دا کمیٹی تپوس اوکری د بیورو کریسی نہ چہ Law enforcement agents دی چہ دوئ نہ تپوس اوکری چہ بھئی تاسو تہ مونرہ یو کار وایو، ہغہ ولے نہ کیری؟ حکومتونہ خو وائی چہ راشی، دے گند نہ مو پاک کری نو بیا Law Enforcement Agencies ولے نہ کوی جی؟ بیورو کریسی خو، مونرہ خو دلنہ ہم وئیلی دی چہ حکومت لہ پکار دی چہ دے خائے کبنے کہ پولیس کم دے، کہ ایف سی کمہ دہ او چہ راشی نو بیا ہغہ پہ دیپارٹمنٹس کبنے انختی وی۔ د دے صوبے دامن و امان د پارہ د سو پلاٹونز یمانہ تلے دے سر، دہغے خہ چل اوشو؟ ہغہ پہ دے بند دے چہ یرہ سو پلاٹونز د پارہ یمانہ راغلے دے او زمونرہ ہغے کبنے د سو پلاٹونز فنانس نشتہ دے۔ چہ فنانس د سلو نشتہ نو د پنخوسو خو بہ وی کنہ جی، د پچیس خو بہ

وی کنه جی، خو مسئلہ داسے دہ چہ دا ٲول چہ ٲومرہ Decisions دی، Public representative ئے نہ کوی۔ نن کہ تاسو د ٲبلک سروس کمیشن خبرہ کوی، ما سرہ دا واک شتہ دے، زما دے خور سرہ شتہ دے، دے نورو سرہ شتہ دے چہ ہغہ د میتنگ را او غواری؟ د ہغے مشر زہ یمہ کہ ہغہ بیورو کریسی دہ؟ دا خو عجیبہ خبرہ دہ سر، ٲولیس آرڈیننس جوڑ شوے ٲککہ دے چہ د بیورو کریسی او د ٲولیس، ٲہ بیورو کریسی کبنے ٲیلہ جنگ وو۔ ڈی ایم جی نہ ہغہ ٲولیس غوبنتو چہ خان خلاص کرو نو ہغوی یو آرڈیننس جوڑ کرو۔ ہغہ د دے د ٲارہ نہ دے جوڑ شوے چہ ہغہ د د Public grievances دغہ اوشی نو چہ یو سرے، یو ادارہ جوڑہ شوے د دے د ٲارہ نہ دہ، ٲیل جنگ ئے اخوا کولو چہ آئی جی ٲی بہ د دغہ لاندے وی، کہ نہ بہ وی؟

جناب سپیکر: تھیک شوہ جی۔

جناب ثاقب اللہ خان ٲمکنی: نو سر، تاسو مونر نہ ٲیوس کوی؟ واک را کړی چہ مونر ئے ٲیوس او کرو۔۔۔۔۔

جناب سپیکر: تہ خوبہ اوس ٲہ دے خان خلاصوے خو مفتی صاحب، تاسو تراوسہ ٲہ کړی دی؟ تاسو جواب را کړے دے دے ہاؤس کبنے چرتہ مونر لہ؟ مفتی کفایت اللہ صاحب! د دے نہہ میا شتے اوشوے، تاسو ٲہ کړی دی؟

مفتی کفایت اللہ: ثاقب اللہ خان خبرے بنہ او کړے او دیکبنے د دوی ٲہ ناراضگی ہم شاملہ وہ نو ہغہ اصل مسئلہ مخے لہ را نغلہ۔ د دے جی یو میتنگ شوے دے، ہغہ Formal نہ وو، غیر رسمی میتنگ وو۔ د دے ٲہ تشکیل باندے خان ٲوہہ کول دی جی۔ دیکبنے ٲہ کسان دی چہ ہغوی تہ Independent اراکین وائی، Independent means non elected او دا درے کسان ٲکبنے ضروری دی او ہغے نہ علاوہ شپرا ایم ٲی ایز ٲہ دیکبنے وی چہ ہغے کبنے دوہ د اپوزیشن وی او ٲلور کسان د حکومت بینچونو نہ وی۔ اپوزیشن کبنے اتفاق سرہ د وجیہہ الزمان خان نوم دے او یوزما نوم دے جی او د دے بناغلی۔۔۔۔۔

جناب سپیکر: شازیہ اورنگزیب ہم دہ تاسو سرہ؟

مفتی کفایت اللہ: جی او د دے۔۔۔۔۔

جناب سپیکر: نوٹیفیکیشن چہ ستاسو کوم شوے دے کنہ نو ہغے کبنے وائی چہ Independent Members بہ تر ہغے پورے دے کمیشن کبنے ناست وی چہ تر خو نور نوی نہ وی Elect شوی۔ دا راتہ او وائی تاسو دے شپرا تو میاشتو کبنے میتنگ ولے نہ دے کرے؟

مفتی کفایت اللہ: زہ خبرہ کومہ جی، او د دے مشر چہ کوم دے، ہغہ بناغلی وزیر اعلیٰ صاحب دے جی او ہوم سیکرٹری د دوئی د سیکرٹری پہ حیث باندے دے جی۔ دا پولیس آرڈیننس دے 2001 او د دے نوم دے جی پبلک سیفٹی کمیشن۔ دا خنگہ چہ پہ ضلعو کبنے وی، دغہ شان پہ صوبہ کبنے ہم وی جی۔ مونبرہ جی ہغہ Independent کسان را او غوبنتل او ہغہ وختہ پورے زمونبرہ نوٹیفیکیشن لا نہ وو شوے۔ بیا مونبرہ درخواست او کرو چہ دا د باقاعدہ نوٹیفیکیشن اوشی۔ ہغہ نوٹیفیکیشن شوے دے جی، پہ اخبار کبنے یو خبر راغلی دے چہ بناغلی گورنر صاحب او جج صاحب، زمونبرہ چیف جسٹس صاحب بہ د دے Non elected کسانو تعین کوی جی۔ تراوسہ پورے ہغہ نامکملہ دے جی او ہلتہ مونبرہ دا ہم احساس اوشو۔۔۔۔۔

جناب سپیکر: نہ جی نہ، کفایت صاحب، دا کوم نوٹیفیکیشن چہ دا دے ما تہ مخامخ پروت دے، دا Complete ستاسو شے جوڑ شوے دے خو دا زما د Elected ممبرانو ستاسو کمزوری وہ چہ ستاسو دلته آواز کمزورے دے۔

مفتی کفایت اللہ: زہ خبرہ کوم جی۔

جناب سپیکر: وجیہ الزمان بھائی! میں آپ سے بھی پوچھوں گا کیونکہ آپ بھی اس میں ایک Responsible Member ہیں جی۔

مفتی کفایت اللہ: نہیں جی، ایسا نہیں ہے جی۔ اس کا چیئر مین جی وزیر اعلیٰ صاحب ہیں، وزیر اعلیٰ صاحب اس کو چیئر کرتے ہیں، وہ بلائیں گے تو ہم جائیں گے۔ دفتر بھی آج تک نہیں ہے جی، تو جب ایک چیز بالکل مردہ ہے، Functional ہی نہیں ہے تو اس کو کس طرح ہم Adopt کر سکتے ہیں؟

جناب وجیہ الزمان خان: جناب سپیکر، اگر ایک منٹ دیں تو۔

جناب سپیکر: جی وجیہ الزمان صاحب، اس پر کیوں عمل نہیں ہوا؟ یہ ہاؤس آپ سے پوچھ رہا ہے کہ آپ لوگ اس کی Representation کیلئے کچھ معزز ممبران صاحبان تشریف لے گئے، چھوٹی چھوٹی باتوں پر تو ہم اتنے الجھتے ہیں ادھر، اتنے بڑے کمیشن کیلئے آپ لوگ Nominate ہوئے ہیں، ادھر گئے ہیں، آج یہ تکلیف جو ادھر سارے ممبران صاحبان سنا رہے ہیں، اس میں آپ لوگوں نے کیا پیشرفت کی ہے؟

جناب وجیہ الزمان خان: جناب سپیکر، گزارش اس طرح ہے کہ آپ کا کہنا اپنی جگہ بجائے، آپ نے کمیٹی بنائی ہے، آپ کی ذرہ نوازی تھی کہ آپ نے ہمارے نام اس میں ڈالے اور ہم نے ایک پہلی میٹنگ میں، جس طرح کہ میرے بھائی مفتی صاحب نے کہا ہے کہ Informal meeting اس پہ ہوئی، اس میں ہم نے کوئی Suggestion دی، اس میں کچھ ہم نے Proposals دیں اور پھر سی ایم صاحب سے دو تین دفعہ میری اپنی بات بھی ہوئی۔ ہم نے کہا کہ جی اس کا نوٹیفیکیشن؟ تو انہوں نے کہا کہ نوٹیفیکیشن میں نے کر دیا ہے۔ نوٹیفیکیشن کے بعد سی ایم صاحب کو اس کا Inaugural session بلانا تھا اور اس کو باقاعدہ طریقے سے آگے چلانا تھا تو وہ میں نے سی ایم صاحب سے کہا، Proposals میں ہم نے کہا کہ ہمیں دفتر کی ضرورت ہے، ہمیں کسی اچھی جگہ کی جہاں پر کچھ ہمارے پاس کمپوٹرز ہوں، کچھ آگے اس کے ساتھ Logistic ہو جس کے ساتھ ہم چل سکیں، کچھ اس پر عملدرآمد نہیں ہوا۔ سی ایم صاحب نے ابھی تک Inaugural session بھی اس کا نہیں بلایا اور باقاعدہ طور پر وہ ابھی فعال ہوا نہیں ہے۔ ایک میٹنگ بلائی ہے، ہمارے پاس تو اختیار نہیں ہے دوبارہ میٹنگ بلانے کا۔ جن کے پاس اختیار ہے، انہوں نے نہ رابطہ کیا ہے، نہ میٹنگ بلائی ہے۔ اس میں شروع سے ہی میرے خیال میں کوئی Non serious attitude چل رہا ہے۔ ہمیں بتایا جائے کہ اس میں اختیارات کس کے ہیں میٹنگ سمن کرنے کے تاکہ پھر ہم سمن کریں۔ ہمارا اختیار ہے تو ہم سمن کریں گے لیکن ہمارا اختیار سمن کرنے کا نہیں ہے اور اس کے بعد جتنی Proposals دیں ہیں ہم نے، جو کچھ Suggestions دیں، ان پر ابھی تک کوئی عمل نہیں ہوا ہے، تو میری آپ سے گزارش ہے کہ اس ہاؤس کے توسط سے آپ اس کو آگے فعال بنوائیں تاکہ ہم کچھ کام کر سکیں۔

جناب سپیکر: نہیں، وہ تو پہلے سیشنز بھی ہو چکے ہیں، اگر اس میں آپ پوائنٹ آؤٹ کر لیتے تو ہم آپ کی Help کر دیتے۔

جناب وجیہ الزمان خان: یہ غلطی ہم سے ہوئی ہوگی کہ ہم اپنی اپنی جگہ۔۔۔۔۔

پی As a Member نہیں ہے، اس میں چیف سیکرٹری ممبر نہیں ہے لیکن بیورو کرہیسی نے اس میں اپنی مداخلت ڈالنے کیلئے باقاعدہ ایک ٹاسک فورس Illegally notify کیا ہے۔ ٹاسک فورس بھی اگر رولز آف بزنس آپ دیکھیں تو وہ Notify کون کرے گا؟ گورنر صاحب، ٹھیک ہے ان لوگوں نے وزیر اعلیٰ کے علم میں لائے بغیر وہ چیز Notify کر دی۔ ٹاسک فورس کا چیئر مین ہمارے فنانس منسٹر صاحب کو بنا کر اور پھر ان بیچارے کو تو پتہ ہی نہیں تھا کہ کرنا کیا ہے؟ کوئی ان کے علم میں لائے بغیر ترمیم ڈال دے کہ بھئی اس کمیشن میں آئی جی پی کو بھی ممبر بنا دے، چیف سیکرٹری کو بھی ممبر بنا دے، معذرت کے ساتھ ہمارے منسٹر لوکل گورنمنٹ کو بھی بنا دے، منسٹر فنانس کو بھی بنا دے، تعجب ہے۔ حضور! آپ یہاں کیا کرنے آئے ہیں؟ اگر آپ لوگوں کو اتنا ہی کمیشن میں کام کرنے کا شوق ہے تو منسٹریاں چھوڑ دیں، آپ کمیشن میں آجائیں، ہم آپ کی منسٹری چلائیں گے۔ (تالیاں) دیکھیں، میں ان کو اسلئے اسکا ذمہ دار قرار نہیں دوں گی کیونکہ سارا کیس جو Pursue کر رہے ہیں، حضور، یہ آپ کے چیف سیکرٹری اور آئی جی پی Pursue کر رہے ہیں، آپ لوگ نہیں کر رہے ہیں اسلئے میں اس میں آپ کو مورد الزام نہیں ٹھہراؤں گی۔ دوسری Violation اس طرح ہوئی ہے کہ نوٹیفیکیشن یا ترمیم کیلئے کم از کم لاء ڈیپارٹمنٹ کو تو آپ بھیج دیں کہ وہ Vet تو کریں، بیچارہ لاء ڈیپارٹمنٹ بھی اس میں Ignore تھا، ارشد عبداللہ صاحب بیٹھے ہیں، یہ بتا سکتے ہیں کہ اگر میں غلطی پر ہوں۔ یہ تو جب میں نے ان کے اور سی ایم صاحب کے نوٹس میں یہ چیزیں لائی ہیں کہ حضور، یہ یہ چیز ہو رہی ہے تو تب سی ایم صاحب نے اس چیز کو سٹاپ کر لیا تھا۔ اچھا اب سر، آئیں کمیشن کے کام پر۔ موجودہ جو پرابلم ہے، وہ صرف اور صرف یہ ہے کہ کمیشن تب میڈنگ کال کر سکتا ہے کہ جب یہ Complete ہو۔ ہم لوگ تو اب آئے ہیں، ہمارے ساتھ باقی آزاد ممبران آئیں گے، وہ کیسے آئیں گے؟ تین ممبران، جن میں ہائیکورٹ کا ایک Nominee ہوگا، ایک پبلک سروس کمیشن کا Nominee ہوگا اور ایک میں بھول گئی، پتہ نہیں وہ کون ہوگا؟ یہ تین لوگ مل کر اخبارات میں اشتہار دیئے، اس کے بعد جو Applications آئیں گی، ان کو انٹرویو کیلئے کال کیا جائے گا۔ اس کے بعد ان میں میرٹ کی بنیاد پر ممبران کا انتخاب کر لیں گے تو کمیشن بن جائے گا۔ یہ ہو گیا ایک پرابلم، اس میں یہ ہے کہ ابھی تک آزاد ممبران کیلئے اخبارات میں کوئی اشتہار نہیں آیا، مسئلہ نمبر ایک۔ مسئلہ نمبر دو، سی ایم صاحب اس کمیشن کا چیئر مین ہوتا ہے، Again میں کہوں گی کہ چیف سیکرٹری صاحب کے آفس کی انتہائی اچھی کارکردگی ہے کہ ابھی تک انہوں نے سی ایم صاحب کو بھی As a Chairman notify

ہی نہیں کیا۔ تو کہنے کا مقصد حضور، میرا یہ ہے کہ ابھی صرف دو جگہوں پر ہماری یہ پراگرس پھنسی ہوئی ہے۔ ہم سے کچھ نہیں چھپا ہوا، اس سارے پراسس میں سب سے زیادہ کام میں نے ہی کیا ہے اور باقاعدہ میں نے وجیہ الزمان صاحب، شازیہ اور نگزیب، مفتی صاحب اور ثاقب اللہ چمکنی کو بھی کافی حد تک راضی کر لیا تھا اور ان کی سپورٹ سے میں نے اس پر کام کیا ہے لیکن اب یہ میرے ہاتھ میں نہیں ہے، یہ کمیٹی کے ہاتھ میں ہے، یہ اب آپ کے ہاتھ میں ہے۔

جناب سپیکر: جی تھینک یو۔ لاء منسٹر صاحب! کچھ آپ اس میں مدد فرمائیں، اس میں کیا کیا باتیں ہیں، یہ کیوں اتنا Delay ہوا ہے؟

پیرسٹر ارشد عبداللہ (وزیر قانون): سر، میں نے ابھی ہوم سیکرٹری صاحب سے Input لے لیا ہے اور مجھے بتایا گیا ہے کہ اس میں جو Independent ممبران ہیں، ان کی Tenure ختم ہوئی ہے تو وہی مسئلہ آرہا ہے، اسی کی وجہ سے Delay ہے اور اس کیلئے جو Recruiting Committee ہے، وہ بنادی گئی ہے تو انشاء اللہ جلد از جلد یہ Independent ممبران بھی آجائیں گے اور ہمارا تعاون ان کے ساتھ رہے گا انشاء اللہ اور سی ایم صاحب کو بھی میں ذاتی طور پر Inform کرونگا کہ جلد از جلد یہ کمیٹی بنے اور ان کا پھر اجلاس بلائیں۔

جناب سپیکر: یہ نوٹیفیکیشن میں Already ہے کہ پرانے ممبرز کام کرتے رہیں گے جب تک نئے نہیں آئیں گے، اس کو Functional کون کرے گا؟

وزیر قانون: اصل میں یہ ہے کہ It is still a question mark کہ Whether یہ پرانے، Whether these people can continue legally or not? جب Tenure ختم ہو جاتی ہے تو اس کے اوپر۔۔۔۔۔

جناب ثاقب اللہ خان چمکنی: جناب سپیکر صاحب، ما تہ کہ اجازت وی جی، ما تہ اجازت دے؟

جناب سپیکر: جی ثاقب خان چمکنی صاحب۔

Mr. Saqibullah Khan Chamkani: Janab Speaker Sahib, for the requirement.....

جناب سپیکر: ستاسو استعفیٰ تراوسہ لا نہ دہ منظور، تاسو دیکہنے فعال ممبر بیئ خو لبر Activate ئے کری۔

جناب ثاقب اللہ خان چمکنی: سر، دا Complaint ہم اوگورئی جی، دا شاہ حسین صاحب لہ ما ورکریے دے جی پہ نومبر کبے، دا هغلته هغوی سره پروت دے، Complaint زما په ریکارڈ باندے دے۔ بله سر، داسے ده جی چه دا تاسو مونبره فعال کوئی په دے باندے، دا خو به 2009 کبے ختم شی جی، د دے آد پینس لائف خو 2009 پورے دے جی۔۔۔۔

(قطع کلامی)

جناب ثاقب اللہ خان چمکنی: ختم دے، مونبره خو ئے نه شو کولے، هغه خو فیڈرل گورنمنٹ دے جی۔

جناب سپیکر: نه، د فیڈرل گورنمنٹ ضروری خونہ دے۔ که تاسو ئے، دلته وزیران صاحبان، کینٹ ئے غواړی او د دوئی پراونشل گورنمنٹ ئے غواړی۔۔۔۔۔

جناب ثاقب اللہ خان چمکنی: سر، دے لاندے خو۔۔۔۔۔

جناب سپیکر: که تاسو زما خبره واؤری جی۔۔۔۔۔

جناب ثاقب اللہ خان چمکنی: سر، د دے آرد پینس لاندے خونہ جوړیږی۔ سر، که تاسو جوړول غواړی، یوه بله کمیٹی جوړه کړی جی چه هغه ستاسو کمیٹی وی۔ مونبره Public representatives ستاسو د چیئر لاندے یا کوم یو دغه چه وی، مونبره ته داسے بله جوړه کړی، پبلک کمیشن تاسو جوړ کړی، لاء ایند آرد باندے جوړ کړی نو مونبره به هم دغه کارونه۔۔۔۔۔

جناب سپیکر: یو Standing Committee on Home خو Already شته کنه، یو خو هغه ده، یو دا ورسره دویم یو خیز وو، مونبره وئیل چه دا به هم ورسره فعال کړی تاسو۔

جناب ثاقب اللہ خان چمکنی: سر، په پینځه ورځو کبے به څنگه فعال کوؤ؟ 2009 کبے دا اوس ختمیږی جی۔

جناب سپیکر: دا اته میاشته خو تیرے شوه، مونبره خود هغه تپوس کوؤ۔

جناب ثاقب اللہ خان چمکنی: مارچ پورے ده کنه سر، مارچ 2009 پورے ده باقی سر، نو بنه دا ده چه بله کمیٹی جوړه شی۔

جناب سپیکر: دا دغه چه ختم شی نو د دے نہ پس به تاسو، دا د کمیٹی ممبران به ٲول هلته کبئینی او دے باندے به مخکبے، بشیر بلور صاحب به هم کبئینی در سره، هوم سپکرتری صاحب به هم راخی او دے باندے به دلته تاسو یو میتنگ کوئ، خپل کانفرنس روم کبے د اسمبلی پرے او کوئ۔ جی سید قلب حسن صاحب، قلب حسن صاحب۔ سید جعفر شاه صاحب۔

امن و امان پر بحث

سید جعفر شاه: بسم الله الرحمن الرحيم۔ شکریه، جناب سپیکر۔ په دے موضوع باندے ډیرے خبرے اوشوے، تفصیلی خبرے اوشوے خصوصی توگه باندے د سوات په حواله، د ملاکنډ ډویشن په حواله او بیا ٲوله پختونخوا کبے، زه نه غواړم چه په هغه تفصیلاتو کبے دوباره لار شمه خو زه یو خو تجاویز په دے فورم باندے ستاسو په وساطت صوبائی حکومت ته او مرکزی حکومت ته پیش کول غواړم۔ جناب سپیکر، هغه دا چه دا کوم د بغاوت صورتحال دے، Insurgency چه ده، کوم شورش سره چه مونږه نن سبا مخامخ یو ٲوله پختونخوا، بیا خصوصی توگه باندے زمونږه ضلع سوات، کافی خلق دے باندے خبرے کوئ، تجزیے پرے کیری چه په دیکبے څوک Involve دی، ایجنسیانے Involve دی، تیر حکومتونه Involve دی؟ زه ستاسو په وساطت باندے حکومت ته دا خواست کوم چه د دے Root cause معلومولو د پاره مونږ د یو کمیشن مقرر کرو د صوبائی حکومت د امبریلا لاندے چه هغوی د دے وجوهاتو تعیین او کړی چه دا کوم وجوهات دی چه دا خبره دے حد ته رااورسیده چه نن مونږه په اسمبلی کبے د هغه د پاره یوه یوه هفته اپردو او مونږ په هغه باندے قراردادونه پیش کوو او حکومت لگیا دے سرگردانه دے، مرکزی حکومت سرگردانه دے، صوبائی حکومت سرگردانه دے Law enforcing Agencies غریبانان لگیا دی او دا مسئله کنترول کیری نه، چه دا کوم وجوهات دی او کوم Root causes دی؟ آیا دا غربت دے، دا پسماندگی ده، دا محرومی ده، دا نظر اندازی ده، که دا د چا د ایجنسیانو کارستانیانے دی چه هغه ایجنسیانے راخی او زمونږ دا خاؤره د دے شورش سره مخامخ کوئ او دا پختون قوم خلاف سازش کیری؟ یا دا کوم یو داسے عوامل دی، کوم ایکٲرز دی چه هغه په

ديکڻي Involve ڊي؟ زما به جي دا تجويز وي چه د ڊي د پاره د هم د ڊي صوبائي حڪومت د امبريلا لاندے د ڊي معزز ايوان په ممبرانو باندے مشتمل يو كميشن مقرر شي غير جانبدار او هغه نه د حلف واغستے شي چه هغوي د په رشتيا باندے د ڊي خبرے تحقيق او کړي چه مونږ د ڊي هغه Gross roots ته اوسو چه د ڊي هغه وجوهات، اصل Causes څه دي؟ دويمه خبره جي، زه دا موقع اخلم، I take this opportunity او شكريه ادا کوم د ڊي معزز ايوان چه پرون دوئ زمونږ سره ملاتړ او کړو او د سوات په حواله قرارداد باندے زمونږ سره ئے ملگرتيا او کړه۔ کوم ملگري چه زمونږه د غلط فهمئ په بنياد باندے، Mufti Kifayatullah Sahib knows well، زما خيال دے چه هغوي به پرے هم ستومانه وي ځکه چه دا خبره د قوم د ترقي او د ڊي شورش د خاتمے د پاره وه۔ زه د ڊي ټول فورم شكريه ادا کوم او د سوات د نمائنده په حيثيت باندے د صوبائي حڪومت کاوشونو ته سلام کوم او د ڊي فورم، د ڊي هاؤس کوششونو ته سلام کوم چه نن هم دوئ د سوات په حواله باندے لگيا دي خبرے کوي او زمونږ سره ملاتړ کوي۔ جناب سپيکر، زما په خيال باندے که مونږه نن په ڊي ټول ملک کښے او گورو نو زمونږ صوبه نسبتاً د نورو صوبو نه په ديکښے، د ڊي امن و امان خبره به ورته او وايو، امن و امان به ورته او وايو، دا حالات لږ غوندے کړکيښ دي او د هغه بنيادي وجه دا ده چه که نن مونږه او گورو جي د سندھ په حڪومت کښے د داخله امور وزارت شته، داخله وزير د هغه لگيا دے، هغه وزير داخله په سندھ کښے شته، په پنجاب کښے شته، په بلوچستان کښے شته او زمونږ په صوبه کښے د داخله وزير نشته، نو کله مونږ وايو چه پوليس کار نه کوي، کله مونږ وايو چه سيکيورتي ايجنسيز کار نه کوي، نگران څوک نشته چه د هغوي نه پوښتنه او کړي، د هغوي نه تپوس او کړي نو دا تجويز در کوم ستاسو په وساطت باندے د ڊي حڪومت ته چه يو وزير داخله پکښے، يو ښه سم زبردست سرے د ڊي ايوان نه اونيسئ چه دا ټولے خبرے کنټرول کړي۔ زما خيال دے چه بيا Law enforcing Agencies، سيکيورتي فورسز، دا ټول به هغه منستري ته جوابده وي۔ هوم سيکريټري، آئي جي پي او دا خبره به لږه غوندے زما په خيال چه پنځوس فيصده جي نيم په نيمه مسئله۔۔۔۔۔

جناب سپیکر: دا چه د دے کمیشن ممبران کله راغونډ پیری، په هغه روغ به تاسو هم راځئ، دا تجویز به هغه کبڼے کوئ که خیر وی۔
سید جعفر شاه: ښه جی۔

جناب سپیکر: بله څه خبره شته جی؟

سید جعفر شاه: او جی، بله خبره مے دا کوله چه بے شکه مونږ د بابا پیروکار یو، د عدم تشدد پیروکار یو، د اسلحه نه مو نفرت دے، د کتاب سره مو مینه ده، محبت دے خون سبا حالات داسے راغلی دی چه خان له به اسلحه ساتو د خپل تحفظ د پاره، د Protection د پاره، زما به دا تجویز وی جی چه هر یو ایم پی اے ته د کم از کم پنځوس لائسنسے، د هغوی په Disposal باندے چه هغه خپلو هغه ملگرو ته ورکړی چه هغه مخلص کسان وی او هغوی د امن و امان په حواله کبڼے د هغه اسلحه استعمال کوی۔ دویمه خبره دا ده جی چه د دے کمیټی تاسو خبره او کړله، دا زما تجویز هم وو چه دا کمیټی د لږه غونډے فعال شی۔ زه به دے خپلو ملگرو ته هم دا خواست او کرم ستاسو په توسط باندے چه دا کمیټی لږ غونډے خپل کار په ایماندارئ باندے او کړی۔ بل تجویز زه جی دا ورکوم چه کوم سیکيورټی ایجنسیز دی، Law enforcing agencies دی، بے شکه دوی دغه کمیټی ته جوابده وی خو سره سره، لکه اوس په ضلع سوات کبڼے چه کوم آپریشن لگیا دے د آرمد فورسز د لاندے کپری نو په هغه کبڼے منتخب نمائندگان، مونږ ته هیڅ پته نه لگی، دا د هغوی ته خپل هفته وار رپورټ پیش کوی او هغوی د په اعتماد کبڼے اخلی۔ زما په خیال باندے په سلو کبڼے او یا مسئلے به د دے سره ختم شی چه دا کوم گناهگار خلق پاتے کپری او بے گناه خلق ورکبڼے مری یا په غلط سمتونو باندے آپریشن کپری نو زما خیال دے د دغه ازاله به هله اوشی چه منتخب نمائندگان په اعتماد کبڼے اخلی او هغوی ته رپورټ کوی چه په تیره هفته کبڼے د دے کار کردگی څه وه، بے گناه ئے څومره اووژل اا گناه گار ئے څومره اووژل؟ دویمه خبره جی دا ده چه یو تجویز راغلی دے د صوبائی حکومت نه، بیشکه ښه تجویز دے چه مونږه پولیس او ایف سی او Law enforcing agencies چه کوم دی، چه هغوی ته مونږ سپیشل فنډ مقرر کړو

او د هغوی مونږ Capacity build کړو، ډیر بڼه قدم دے خو هغے کښے جی خبره داسے شوے ده چه هغه پیسے به زمونږ د دے اسمبلئ د ممبرانو د هغه ترقیاتی فنډ نه کټ کیری او هغے باندے به هغه پولیس Equip کیری او هغه Law enforcing agencies ته به Equipment ورکړے کیدے شی نو دغه زه وایم چه مرکزی حکومت نه د مونږ ته لږ غوندے فنډ را کړی، صوبائی حکومت د د بل مد نه اوباسی، خون سبا د امن و امان هم دغه حل دے، پسمانده علاقے دی زمونږه نو مونږ نه چه دغه پینځه کروړه، اووه کروړه روپئ لارے شی، مونږ سره به پاتے څه شی؟ یو مے دا تجویز وو۔ بل جی یو تجویز زه دا هم ستاسو په وساطت باندے پیش کول غواړم چه کومو علاقو کښے د تیرو دوه درے کالو راسے د امن و امان حالات کړ کيژن دی، خصوصی توگه باندے ملاکنډ ډویژن، سوات ضلع خاصکر یا باجوړ، په دغه ځائے کښے په هغه خلقو باندے یو بله مسئله راغله ده، لینډ ریونیو د هغوی تباہ شوے ده، اکانومی د هغوی تباہ شوے ده، خلق Displace شوی دی، هغوی هجرت کړے دے، هغوی مهاجر شوی دی، بینکونو هغوی پسے اوس وارنټے ایشو کړی دی او هغه قرضے ترے نه غواړی۔ چا پسے پچیس هزار دی، چا پسے دس هزار دی، ایگریکلچر ډیویلپمنټ بینک، چا نیشنل بینک، چا د نور کمرشل بینکونو نه، مونږه مخکښے هم جی یو قرارداد جمع کړے دے، په دے سلسله کښے مونږه پریزیډنټ صاحب په مخکښے هم دا گزارش کړے دے، چیف منسټر ته مو وئیلی دی، په دے باندے جی مونږه ستاسو رولنگ غواړو چه دا حکومت د دا قرضے معاف کړی دغه غریبانانو خلقو ته چه هغوی لږ غوندے سا واخلي۔ زه جی آخره کښے۔۔۔۔

جناب سپیکر: په دے سلسله کښے ما مرکزی حکومت ته، زرعی ترقیاتی بینک ته او دوئ ته لیکل کړی دی، یو کاپی ته د دے ځائے نه واخله، هلته Pursue کول غواړی یا ما ته ئے یادوئ، په دے باندے به انشاء اللہ څه مخکښے قدم اخلو۔

سید جعفر شاه: یو خبره مے ستاسو په نوټس کښے اخیرنی راوسته جی۔

جناب سپیکر: جی۔

سید جعفر شاہ: ہفہ دا چہ پہ سوات کنبے خاصکر امتحان بہ د لسم او د د لسم، د بورڈ امتحان ونہ بہ د مارچ پہ میاشت کنبے شروع کیری او پرون نہ ہفہ بلہ ورخ نہ قصہ داسے شروع شوه چہ اوس د ہاسٹلو نہ ہم ماشومان تہنتوی نو ہفہ ماشومان ویری، امتحانی ہال تہ نہ شی تلے خکہ چہ ہفہ وائی چہ خوک ہم او نہ تہنتوی۔ خدائے د او کری چہ دا حالات د ہفے پورے سم شی خو کہ سم نہ شی نو متعلقہ منسٹری تہ د دا ہدایات ستاسو د رولنگ پہ وجہ یا ستاسو پہ وساطت باندے جاری شی۔

جناب سپیکر: بشیر بلور صاحب، د سوات متعلق یو ډیرہ دغہ خبرہ کوی چہ ماشومان سکولونو تہ نہ شی تلے۔۔۔۔۔

سید جعفر شاہ: امتحانی ہالونو تہ۔۔۔۔۔

جناب سپیکر: امتحانی ہالونو تہ، نو خصوصی انتظامات بہ کوئی جی۔

سید جعفر شاہ: نو کہ ہغوی تہ پہ نزدے خائے کنبے خصوصی انتظامات اوشی یا د پہ ملاکنڈ کنبے اوشی دا امتحان یا د ہفے تہ فورسز، ډیرہ مہربانی۔

جناب سپیکر: تھیک شوه جی، شکریہ جی۔ ملک باچا صالح صاحب۔

جناب بادشاہ صالح: ډیرہ مہربانی۔ شکریہ جناب سپیکر صاحب، چہ پہ دے اہم مسئلہ تاسو مونر۔ لہ د خبرو کولو موقع را کرہ۔ جناب سپیکر صاحب، تاسو تہ معلومہ دہ چہ زمونر ملاکنڈ ډویژن کنبے، پہ دے سیمہ کنبے، پہ دے خاورہ کنبے چہ کوم ہور بل شوے دے چہ زمونر ایم پی ایز، د ہغوی بچی، ورونرہ، زمونر خوئیندے، مئیندے پکنبے ډیرے شہیدانے شولے او اکثریت د ہغوی فاتحے ہم دلته اوشوے او ہغوی خوک ہلتہ لارل ہم نہ او زمونر ایم پی ایز ہم کہ راخی نو د یو گا ډی نہ کوزیری بل تہ خیزی، د بل نہ راخی بل تہ خیزی او بیا بہ راخی پیسنور تہ او کہ پیسنور تہ راشی نو بیا واپس د تلو خہ پروگرام ئے نہ کیری، ډیر پہ تکلیف دے۔ جناب سپیکر صاحب، پہ دے خبرو کنبے کہ مونر رشتیا او نہ وایو او حقیقت لہ را نہ شو نو شاید چہ مونر دا ہور چہ کوم بل شوے دے زمونرہ پہ خاورہ باندے، اول چہ کلہ پہ دیکنبے رکاوٹ، او کوم خلق چہ پہ دیکنبے رکاوٹ وو، ہفہ خو ختم کرے شو، یو جرنیل راغے، جنرل ضیاء الحق راغے چہ

هغه شهيد ذوالفقار علي بهتويوركاوت گنرولو، هغه راپاخيديو او هغه ئه شهيد
 ڪرو خوپه دغه وخت ڪبني هم ڇه خلق داسه راپاخيديل، ده له ئه د آتھويں ترميم
 په شڪل ڪبني يوقانون منظور ڪرو او هغه نه ئه باچا جوڙ ڪرو۔ په 1948 ڪبني
 چه ضرورت شونود ملاڪنڊ ڊويژن دا خلق لارل او په ڪشمير ڪبني به حسابه،
 په زرگنو شهيدان ڪرے شو۔ بيا جنرل ضياءالحق ته ضرورت راغے نو دا سادہ
 لوح خلق بيا لارل نو په افغانستان ڪبني په زرگنو باندے هلته شهيدان ڪرے شو۔
 بيا يوبل جنرل ته ضرورت راغے نو هغه له د ايل ايف او په شڪل ڪبني يوقانون
 جوڙ شو او د صوفي محمد سره ڊير مخلوق بيا لارل په افغانستان ڪبني شهيدان
 ڪرے شو۔ آخر دے قوم ڇه گناه ڪرے ده؟ دوي ڇه داسه د دے ملڪ سره بد ڪري
 دي جي چه دا په مختلفو طريقو باندے، څوڪ ئه په يوه طريقه بوځي، څوڪ ئه
 په بله طريقه بوځي، څوڪ ئه په بله او په يو وخت ڪبني دے ته حالت اورسيدو
 چه دا عيسا يان او مسلمانان ورونڙه دي، دوي اهل ڪتاب دي، د دوي سره نڪاح
 ڪيدے شي، هغه خلقو د دوي نه به ئه گوڊي غنڊول، د دوي نه به ئه چنڊے
 غنڊولے په مختلف شڪلونو ڪبني، هغه خلق ئه بيا په هغه طريقه باندے تباہ و
 برباد ڪرل جي۔ هغه سوات چه مونڙ به، ڪوم سري ته به چه تڪليف رسيدو، هغه به
 تنگيدو نو هغه به تلو، سوات ته به ئه وڙوڪے سوئٽزرلينڊ وئيل چه دا
 سوئٽزرلينڊ دے، ٽول به هلته په ٿورونو باندے تلل او هلته به ئه چڪرے لگولے۔
 هلته به ورته سکون ملاويدو خو چه ڪله نوره ڇه لار ورڪه شوه نو هغه خلق بيا
 راپاخيديل او بيا ئه هغه فساد، د اسلام په نوم باندے د اسلام د ختمولو ڪوشش
 شروع شو جي او هغه خلق چه څوڪ په اسلام باندے ځان وڙني، په دے خبره ڇه
 Compromise نه ڪوي، هغه سادہ لوح خلق بيا هغه خلقو راپاخول او اوس بيا دا
 ڪوم حالات چه په دے ملڪ ڪبني د ڪال نيم نه شروع دي، چه هغه زمونڙ د فوج د
 وس خبره هم اوس نه ده، زمونڙ فوج هم هغه نه شي منع ڪولے، نه دهغوي سره
 مقابله ڪولے شي جي او تاسو ته معلومه ده، **بقول ڪدل** امام چه په تي وي راغے
 وو، وئيل ئه چه مونڙ پچانوي هزار خلق تيريند ڪري دي، پچانوي هزار خلق هر
 وخت جنگيري، ڪله افغانستان ڪبني، ڪله يو ڄائے، ڪله بل ڄائے او هغه خلق
 اوس فوج، زمونڙه فوج خود دے قابل نه دے چه دغه خلقو سره او جنگيري، هلته

ڄنگلے دی، درے دی، هغه که دوی پسه راڄی، هغه تبنتی جی او هلته هغه ڄائے باندے نه ایساریری۔ جناب سپیکر صاحب، زه خو درخواست کومه جی مونږ خو چه د چا نه تپوس کوؤ نویو کس هم مونږ له صحیح دا جواب رانکرو چه زه په دے پوهیږم او دا څه خبره ده؟ مونږ خو چه د چا خوا له، هر ڄائے کبے مو اوڙل، هر ڄائے کبے فریاد کوؤ خو چه چا له ورځو جی، هغوی ته د دے خبرے پته نشته چه دا څوک دی او کوی دا کار؟ نوزه خو اول دے تیزو ذهنونو والا ته درخواست کوم چه بس دے، دا په 1948 کبے زمونږ ډیر مشران خو لارل د پردی ملک آزاد کشمیر په نوم ئے یو علاقه آزاده کره۔ بیا دا خلق ئے بوتلل افغانستان کبے دروس او دامریکے جنگ وو، په هغه کبے ئے ډیر په زرگونو زمونږ خلق شهیدان کرل۔ بیا په تیر شوی وخت کبے هغوی له بیا اجازت دے حکومت ورکرو، وئیل ئے چه تاسو ته اجازت دے او په زرگونو خلق لارل چه په هغه کبے زمونږ ډیر ډیر خاندانونه ختم شو جی، هغه خلق بیا شهیدان کرے شو۔ اوس چه د هغه خلقو بله بقایا څه ذخیره پاتے وه، هغه پسه په بله طریقه اوس راغونډ شوه دی جی او هغه خلق ئے تباہ او د هغوی کورونه، زانه، ډیر په تکلیف کبے دی د هغوی خلق۔ آخر دے بنیاد له خو ورشئ، دا اووینی چه دا څه تیریری په دے قوم؟ یو سرے د خپل ورور فاتحے له نه شی تله، د پلار فاتحے له نه شی تله جی۔ په هاسټلو کبے، په یو هاسټل او ڄائے کبے د هغوی فاتحے کیری جی خو زمونږ په دے خبرو باندے هیڅ څوک څه، نه پرے د چا پروا شته، نه پرے څوک غور رپوی چه یره آخر په دے خو که څومره مری، مری د جی او زه تاسو ته وایم چه په دے بلت پروف گاډو کبے تاسو گرځئ، تاسو هم نه شی بچ کیدے۔ دا حالات په دغه حالت پاتے شو په ملاکنډ ډویژن کبے، په خدائے مے د قسم وی چه تهییک ده یو کس دوه به او تبنتی د دے ڄائے نه جی، ځان به بچ کری خو دا نور خاندانونه به ئے ختمیری۔ د هغوی بچی به ختمیری، د هغوی چه څومره دی، دا به پکبے گورے بیا هم نه بچ کیری جی۔ یو کس دوه به بچ شی چه هغه به په دے گاډی کبے بند ناست وی جی۔ زه خو دا درخواست کوم جی چه تاسو راپاڅئ، په اخلاص باندے راپاڅئ، مونږ د ملاکنډ ډویژن چه سینیتیر گل نصیب صاحب د هغه مشری کوی، سینیتیر راحت حسین صاحب دے، دا زمونږ

ٲول داے ایں پی، د پی پی پی راغونہ شوی یو، مونږ خو ٲه ٲیله یولار خان له اوباسواو که نور ٲه هم نه شو کولے گنی نو دلته خوبه نه راځو، دا ٲطره خوبه راته نه وی جی کنه۔ ٲه گاڍی بانده مونږ بورډ نه شو لگولے دا یم پی اے جی۔ زه ٲه ٲه ٲیله راځم، زه درے ٲله، زمونږه اته گهنٲے سفر ده، زه ډیر ته یو گاڍی کبڼے راځم جی، تیمرگرے ته بل کبڼے راځم، درگئی نه بیا بل کبڼے، ٲه ٲیل گاڍی کبڼے ٲیښور ته راځم نو آخر مونږ ٲه گناه کرے ده جی؟ زمونږ ٲل ٲل خو ٲتم شو جی، بے عزتی مو او شوه، ٲول رسوا شو جی، ٲائسته ٲائسته زمکے، ٲنکله موباه شوه جی، کاروبارونه مو کڼینا ستل۔ د کاروبار نوم ٲوک ٲه ٲله نه شی اغسته خو د ٲا ٲه مونږ بانده رحم رانغه جی، هیڅ ٲه رحم ٲه مونږ بانده د ٲا رانغه، نو مونږ درخواست کوؤ ٲه تاسو ده مشرانو ته زمونږ دا ٲبرے اورسوئ۔ مونږ ته خو ٲه دا ٲومره ٲته لگی، شاید ٲه دا نه مرکزی حکومت کولے شی، نه ئے دا صوبائی حکومت کولے شی، مونږ هسه ٲبرے کوؤ جی، حالانکه دا کومه ٲبرے ٲه کوؤ ٲه ده مونږ ٲوهیږو، ده نه مونږ ته ډیر غٲ نقصان ده۔ دا ٲبرے د ٲله نه، ٲه ده ٲائے کبڼے یو ٲت میٲنگ تاسواو کرئی جی، ٲبره مو د ٲله نه اوئی، ٲه ٲدائے مه د ٲسم وی ٲه هغه ٲل ٲرے ٲول ٲبر وی۔ هغه ٲبره خو ٲه علاقو کبڼے کڼری ٲه فلانی دا اووئیل، تا دا اووئیل، ده دا اووئیل او ٲت درته بیا کلاشنکوف به هم او بنائی، وائی غله شه، که نه دا د ٲشر ده جی۔ ډیر د افسوس مقام ده۔ جی مونږ خو درخواست کوؤ، ده تیز ذهنونوالا ته درخواست کوؤ، ده ایجنسو والا ته درخواست کوؤ ٲه بس ده، ده ٲبائیلو ته او د ملاکنډ ډویژن دا کوم بنائسته وطن ٲه ٲراب کرے شو جی، ده ده نه نور ٲه ٲلاره شی۔ هغه ایجوکیشن سسٲم زمونږ ٲتم شو۔ ٲرآن ٲه هغه مولوی صاحب ناست ده، ٲولو نه زیات حکم اللہ د علم ورکرے ده، دریمه حصه ٲرآن شریف کبڼے یا Direct یا Indirect د علم حکم ده، هغه زمونږ تعلیمی ادارے وراڼیری، هغه هم ٲتمے شوے جی، هغه هم ٲتمے شوے۔ زنا نه خو تصور نه شی کولے جی، هغه خو سکول ته که ٲی، ډیر ٲه مشکله که ٲی جوږ مری به۔ نو ٲه ٲوک مری نو هغه ٲرته هغه کار کوی جی۔ زمونږه هغه دور ٲیرته راغے، زمونږ ٲخوا نه طالب علم مجرم وو جی۔ د ٲولو نه غٲ ٲه ٲه وو، هغه

علم و و او طالب علم چہ و و، ہغہ د تہو لو نہ غت مجرم و و۔ ہغہ د وراوس پہ بیرتہ، ہغہ کلیہ بیاپہ مونبرہ Apply کیدل شروع شوہ جی۔ زہ خو دا درخواست کومہ جی چہ تہو راغونہ شئی پہ اخلاص باندے او کہ تاسو پہ اخلاص راپاخیدی او سیاسی ہر شہ مو د دے شی نہ ویستل جی، دا مسئلہ ډیرہ پہ آسانہ حل کیری۔ دغہ خلق ہم، د دغہ علاقو خلق دے بے روزگائی راغستی دی، غربت راغستی دی، بل طرف ورتہ پیسے ملاویری بنے ډیرے او د توپک او د دے شی نہ خو ہغہ نہ ویری، دا خو مونبرہ د تہو لو رواج دے، د ہر سہری پہ کور کبنے دغہ اسلحہ پرتہ دہ جی۔

جناب سپیکر: شکر یہ۔

جناب بادشاہ صالح: ډیرہ مہربانی بہ وی، پہ مونبرہ باندے د اللہ رحم او کیری او ستاسو حکومت د را باندے رحم او کیری جی۔

جناب سپیکر: ملک صاحب! شکر یہ، مایوسہ کیرہ مہ، انشاء اللہ چہ ستا پہ زہرہ شہ دی، دا تہو حکومت اوری، دا د دے صوبے د تہو لو نہ سپریم ادارہ دہ، دلنہ ستا خبرہ ہر خائے تہ رسی او انشاء اللہ پہ دے بہ عمل کیری۔ یہ جتنے بھی ایڈمنسٹریٹو سپیکر ٹریز صاحبان بیٹھے ہیں، ممبران صاحبان کی طرف سے کافی چٹ وصول ہوئی ہیں کہ ان کے سوالات کے جوابات بہت لیٹ ہو رہے ہیں، یہ انتہائی کمزوری کا باعث ہے کہ آپ کے محکموں کی طرف سے۔ سب سپیکر ٹری صاحبان کو ہدایت کی جاتی ہے کہ پندرہ دن کے اندر اندر جواب دینا آپ پر لازم ہے، آئندہ کیلئے

اس پر سختی سے عمل کیا جائے، نہیں تو پھر اسمبلی کی طرف سے بھی آپ کو تکلیف کا سامنا کرنا پڑے گا۔
The sitting is adjourned till 10 a.m. of Monday morning, the 29th of December, 2008. Thank you.

(اسمبلی کا اجلاس مورخہ 29 دسمبر 2008 بروز پیر صبح دس بجے تک کیلئے ملتوی ہو گیا)